

OŚRODEK
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI

NUMERY TELEFONÓW

Sekretariat:

tel. 067/351-17-50,
067/352-70-18
fax 067/352-70-16

**Pracownia Kształcenia
Ustawicznego**

tel. 067/352-70-11,
067/352-70-20
pku@odn.pila.pl

Pracownia Doradztwa

tel. 067/352-70-12,
067/352-70-13
pd@odn.pila.pl

**Pracownia Informacji
i Wydawnictw**

tel. 067/352-70-17,
067/352-70-27

Księgowość:

tel. 067/352-70-23

Kasa:

tel. 067/352-70-10

Redakcja

Grzegorz Bogacz
Katarzyna Kwaśnik
Wanda Strzelec

Korekta

Elżbieta Anioła
Alicja Biela

Projekt i skład

Sławomir Kozłowski

Strona internetowa

www.odn.pila.pl

dyr@odn.pila.pl

piw@odn.pila.pl

WIADOMOŚCI, OPINIE, MATERIAŁY

R O K 2 0 0 9 , N U M E R I I

3 0 . 0 6 . 2 0 0 9

Muzeum Okręgowe w Pile i Muzeum Kultury Ludowej w Osieku n. Notecią

Muzeum Okręgowe w Pile serdecznie zaprasza nauczycieli, opiekunów i wychowawców do skorzystania z naszej oferty edukacyjnej. Lekcje muzealne prowadzone są od wtorku do piątku w godzinach otwarcia muzeum 10-16. Tematy i terminy prosimy uzgadniać z tygodniowym wyprzedzeniem, zgłaszając się do kierowników poszczególnych działów, ewentualnie do Działu Upowszechniania 067 211 07 89. Lekcje są prowadzone w oparciu o ekspozycje stałe muzeum, a także wystawy czasowe. Zakres merytoryczny prowadzonych lekcji dostosowany jest do kryteriów poszczególnych grup wiekowych, koszt lekcji muzealnej 3,50 zł. od osoby, nauczyciele, opiekunowie i wychowawcy - wstęp wolny. Oprócz tego w ofercie edukacyjnej muzeum mieszczą się: wykłady, prelekcje, konkursy plastyczne, imprezy edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

Informacje dodatkowe/

www.muzeum.pila.pl

tel: 067 211 07 80 067 211 07 89

e-mail: muzeum@muzeum.pila.pl

Muzeum Kultury Ludowej w Osieku n. Notecią Oddział skansenowski prowadzi bogatą działalność oświatowo-edukacyjną, która prezentowana jest w ramach programu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży pt. "Od zajęć codziennych do obrzędowości dorocznej - obrazy z życia mieszkańców wsi nadnoteckiej z przełomu XIX i XX wieku". Program realizowany jest w ramach cyklicznych imprez edukacyjnych i plenerowych skansenu. Imprezom towarzyszą różnego rodzaju zajęcia i pokazy, a także wystawy czasowe. Ciekawą ofertą edukacyjną są lekcje i zajęcia muzealne z zakresu obrzędowości dorocznej(Boże Narodzenie , Wielkanoc), które stanowią znakomitą okazję do poszerzania wiedzy dzieci i młodzieży na temat tradycji i sztuki regionu.

Informacje dodatkowe /

www.muzeum.pila.pl

tel: 067 286 60 90 067 211 07 80

e-mail: muzeum@muzeum.pila.pl

Barbara Buller

Scenariusz lekcji otwartej z przyrody dla klasy IV D – Składniki pogody, przyrządy i jednostki pomiaru

Zespół Szkół Nr 2 im. Królowej Jadwigi

Klasa: IV D

Data: 8.10.2008 r.

Nauczyciel prowadzący: mgr Barbara Buller

Temat: Składniki pogody, przyrządy i jednostki pomiaru.

Dział programu: Obserwujemy przyrodę.

Treści nauczania – podstawa programowa
Pogoda i klimat, obserwacje meteorologiczne.

Standardy egzaminacyjne:

- odczytuje proste teksty podręcznikowe, użytkowe
- rozumie znaczenia podstawowych symboli występujących w opisach map
- rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności zjawisk
- wybiera przyrządy służące do obserwacji i pomiaru, odpowiada na pytania dotyczące przebiegu zjawisk, zapisuje wyniki obserwacji
- zna zasady bezpiecznego posługiwania się przyrządami do określenia składników pogody
- rozumie potrzebę stosowania zasad bezpieczeństwa

Cel ogólny: utrwalenie pojęcia pogoda, a także doskonalenie umiejętności gromadzenia informacji o pogodzie oraz jej opisu.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- zna podstawowe składniki pogody
- nazywa przyrządy służące do pomiaru składników pogody
- podaje jednostki pomiaru elementów pogody
- wymienia rodzaje chmur
- wymienia rodzaje opadów i osadów
- potrafi zanotować stopień zachmurzenia nieba, określić rodzaj chmur, rodzaj i wielkość opadów, kierunek wiatru, oraz aktualną temperaturę powietrza
- czyta tekst przyrodniczy cicho, ze zrozumieniem i wykorzystuje go do pracy w grupie
- wykazuje się inicjatywą i pomysłowością w pracy w grupowej
- rozumie znaczenie prognozy pogody dla życia człowieka
- wymienia skutki niewłaściwego obchodzenia się z termometrami rtęciowymi

Cele wychowawcze:

- zachowuje szczególne warunki bezpieczeństwa podczas obchodzenia się z termometrem
- zachowuje porządek i dyscyplinę pracy na lekcji
- doskonali umiejętności współpracy w grupie.

Formy pracy:

- indywidualna
- zbiorowa
- grupowa

Metody/techniki:

- pogadanka
- elementy dramy
- „burza mózgów”
- praca z podręcznikiem, rozwiązywanie zadań dydaktycznych, uzupełnianie kart pracy,
- obserwacja bezpośrednia

Środki dydaktyczne: podręcznik, zeszyt ćwiczeń, karty pracy, kserokopie materiałów dla ucznia, słownik języka polskiego, przyrządy meteorologiczne (termometr, wiatromierz, barometr), plansz przedstawiające rodzaje chmur, osadów i opadów, nagranie video ze stacją meteorologiczną, ilustracje, materiały dodatkowe przygotowane przez uczniów, rekwizyty do prezentacji np: szalik, rękawiczki, czapka, okulary przeciwsłoneczne itp.,

Czas trwania zajęć: 2 jednostki lekcyjne

Uwagi:

- na lekcjach poprzedzających prosimy uczniów o przyniesienie:
 - a) rekwizytów kojarzących się z różnymi typami pogody oraz przygotowanie ich prezentacji
 - b) barometru, wiatrowskazu, termometru (odpowiednio zabezpieczonych)
- nauczyciel ocenia aktywność uczniów symboliczną chmurką:
 - a) uczniowie, którzy otrzymali po jednej chmurce otrzymują plusy
 - b) uczniowie, którzy otrzymali po dwie i więcej chmurkę otrzymują ocenę bardzo dobrą

Tok lekcji

I.FAZA WSTĘPNA

1. Czynności organizacyjne.
2. Pogadanka wstępna – przypomnienie o porach roku i zmienności pogody.
3. Podanie skojarzeń do pojęcia „pogoda”. Wybrani wcześniej uczniowie prezentują przygotowane stroje i inne rekwizyty kojarzące się jednocześnie z określonym typem pogody. Wyjaśnienie pojęcia „pogoda brzydka”, „pogoda ładna”.
4. Określenie aktualnego stanu pogody.
5. Rozwiązywanie szyfrogramów – rozwiązaniem jest temat lekcji. (załącznik nr 1)
6. Podanie tematu lekcji: Składniki pogody, przyrządy i jednostki pomiaru.

II. FAZA REALIZACYJNA

1. Uczniowie wyjaśniają pojęcia: atmosfera, pogoda, meteorologia. (załącznik nr 2)
2. Wklejają do zeszytu definicję pogody opracowaną na wstępie lekcji.

3. Uczniowie wykonują zad 1a na str. 21 w Zeszycie Ucznia. (załącznik nr 3)

W tekście komunikatu Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej podkreślają wszystkie składniki pogody i wpisują je do tabeli.

4. Podział klasy na pięć grup – wyłonienie lidera grupy.

Lider każdej grupy losuje kopertę, w której znajdują się różne materiały: rysunki przyrządów oraz instrukcje. Na ich podstawie oraz na podstawie treści podręcznika dzieci wykonują poszczególne polecenia. Po upływie 10 minut liderzy poszczególnych grup przedstawiają efekty pracy grupy. Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów. Ocenia pracę uczniów. W trakcie przedstawiania informacji przez liderów poszczególnych grup pozostali uczniowie uzupełniają zad 1b na str. 21 w Zeszycie Ucznia (załącznik nr 3)

GRUPA I

- Czy istnieje przyrząd do określania zachmurzenia nieba?
- W jaki sposób przedstawiamy zachmurzenie nieba na mapach synoptycznych?

Grupa II

- Jaki przyrząd służy do pomiaru temperatury powietrza?
- Jak zbudowany jest termometr?
- Jak odczytujemy wartość temperatury powietrza i w jakich jednostkach?

Grupa III

- Co to jest ciśnienie atmosferyczne?
- Co oznacza Wyz i Niż?
- Jak nazywa się przyrząd do pomiaru ciśnienia powietrza?
- W jakich jednostkach odczytujemy ciśnienie powietrza?

Grupa IV

- Co to jest wiatr?
- Do czego służy wiatromierz?
- W jakich jednostkach określamy siłę wiatru i jego kierunek?

Grupa V

- Wymień rodzaje opadów
- Co służy do ich pomiaru?
- Jak zbudowany jest deszczomierz?
- Jak dokonujemy odczytu z deszczomierza i w jakich jednostkach?
- Wymień rodzaje osadów.

Faza podsumowująca:

1. Emisja filmu (Stacja meteorologiczna), na pod-

stawie, którego uczniowie uzupełniają kartę pracy. (załącznik nr 4)

2. Nauczyciel rozdaje sporządzoną wcześniej notatkę z lekcji, prosi o wklejenie jej do zeszytu ucznia.
3. Nauczyciel ocenia aktywność uczniów.
4. Nauczyciel objaśnia zadanie domowe.

Zadanie dla wszystkich: Zad 2, 3 str. 22, Zad 5 str. 24

Zadanie dla chętnych: Dokonaj pomiaru składników pogody w ciągu roku według przygotowanej karty pracy. (załącznik nr 5)

Materiały dla ucznia.

Grupa I

Na podstawie dostarczonych materiałów odpowiedz na następujące pytanie

Czy istnieje przyrząd do określania zachmurzenia nieba?

Odp.

- W jaki sposób przedstawiamy zachmurzenie nieba na mapach synoptycznych? (mapa synoptyczna, podręcznik str. 36) **Na podstawie mapy synoptycznej w podręczniku str. 36 zilustruj symbole zachmurzeń stosowane do opisu zachmurzenia nieba. Masz do dyspozycji biały brystol i kolorowa mazaki.**

Grupa II

W tekście, w podręczniku na str. 28, podkreśl prawidłowe odpowiedzi na następujące pytania.

- Jaki przyrząd służy do pomiaru temperatury powietrza?
- Jak zbudowany jest termometr?
- Jak odczytujemy wartość temperatury powietrza i w jakich jednostkach?

Przed udzieleniem odpowiedzi podejdź do biurka nauczyciela i weź przyrząd, o którym mowa w twoim zadaniu.

Grupa III

W tekście, w podręczniku na str. 33, podkreśl prawidłowe odpowiedzi na następujące pytania.

- Co to jest ciśnienie atmosferyczne?
- Jak nazywa się przyrząd do pomiaru ciśnienia powietrza?
- W jakich jednostkach odczytujemy ciśnienie powietrza?

Na podstawie dostarczonych materiałów odpowiedz na następujące pytanie (podkreśl prawidłową odpowiedź w tekście)

- Co oznacza Wyz i Niż?

Przed udzieleniem odpowiedzi podejdź do biurka nauczyciela i weź przyrząd, o którym mowa w twoim zadaniu

Grupa IV

W tekście, w podręczniku na str. 34 i 35, podkreśl prawidłowe odpowiedzi na następujące pytania.

- Co to jest wiatr?
- Do czego służy wiatromierz?
- W jakich jednostkach określamy siłę wiatru i jego kierunek?

Przed udzieleniem odpowiedzi podejdź do biurka nauczyciela i weź przyrząd, o którym mowa w twoim zadaniu.

Grupa V

Korzystając z podręcznika str. 31 i 32, wypisz na białym brystolu rodzaje opadów i rodzaje osadów.

W tekście, w podręczniku na str. 31 i 32, podkreśl prawidłowe odpowiedzi na następujące pytania.

- Co służy do pomiaru opadów?
- Jak dokonujemy odczytu z deszczomierza i w jakich jednostkach?
- Jak zbudowany jest deszczomierz? (zwróć uwagę na komentarz do fotografii 38)

Spodziewane odpowiedzi Uczniów.

GRUPA I

Zachmurzenie nieba określa się bez przyrządów. W tym celu z miejsca, gdzie widać niebo, oceniamy „na oko” (posługując się znakami [symbolami] synoptycznymi do oznaczania stopnia zachmurzenia, % i ułamkami), jak dużą część nieba zajmują chmury. Stopień zachmurzenia nieba:

GRUPA II

Do pomiaru temperatury powietrza służy termometr. Temperaturę mierzymy w stopniach Celsjusza ($^{\circ}\text{C}$). Termometr składa się ze szklanej rurki zakończonej na dole zbiorniczkiem wypełnionym rtęcią lub zabarwionym na czerwono spirytusem. Substancje te mają właściwości, że pod wpływem ciepła rozszerzają się, w rezultacie słupek podnosi się, a pod wpływem zimna kurczą się – słupek opada. Obok szklanej rurki znajduje się skala do odczytu wartości temperatury. Ustawiona jest ona tak, że w temp. 0°C woda zamarza (lub lód topi się), a w temp. 100°C woda ze stanu ciekłego przechodzi w parę. Aby prawidłowo odczytać temperaturę termometr powinien być umieszczony na wysokości oczu.

GRUPA III

Barometr to przyrząd służący do pomiaru ciśnienia atmosferycznego. Ciśnienie mierzy się w hektopaskalach (hPa). Gdy powietrze naciska mocniej na powierzchnię Ziemi, mówi się, że jest wyż atmosferyczny (na mapie literka, W), gdy zaś słabiej – niż atmosferyczny (na mapie N). Przesuwające się nad powierzchnią Ziemi powietrze to po prostu wiatr. Wiatr wieje zawsze od wyżu do niżu.

W

N

GRUPA IV

Wiatromierz to przyrząd do pomiaru kierunku i prędkości wiatru. Prędkość wiatru określamy w metrach na sekun-

dę lub kilometrach na godzinę.

GRUPA V

Deszczomierz to przyrząd składający się z wysokiego naczynia, wewnątrz którego mieści się lejek i zbiorniczek na wodę. Zebraną wodę przelewa się do naczynia ze skalą (menzurki) i z niej odczytuje wysokość opadów w milimetrach.

Załącznik nr 1

Z rozsypanki ułóż zadanie.

Rozwiązanie

SKŁADNIKI POGODY, PRZYRZĄDY I JEDNOSTKI POMIARU.

Załącznik nr 2

Dopasuj pojęcie do objaśnienia.

1) pogoda	a) nauka o pogodzie
2) meteorologia	b) powietrze otaczające Ziemię
3) atmosfera	c) aktualny stan atmosfery

Załącznik nr 3

- W tekście komunikatu podkreśl wszystkie składniki pogody i wpisz je do tabeli.
- Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie miejsca nazwy przyrządów meteorologicznych i jednostki miary, (jeśli nie ma możliwości mierzenia danego składnika pogody, wpisz znak minus (-))

KOMUNIKAT INSTYTUTU METEOROLOGII I GOSPODARKI WODNEJ

Prognoza pogody na czwartek

W ciągu dnia najwyższe temperatury powietrza wyniosą: 0°C w Gdańsku, $+8^{\circ}\text{C}$ w Warszawie, -3°C w Zakopanem. W Tatrach temperatura powietrza spadnie nawet do -9°C . We wschodniej części Polski jest spodziewane niewielkie zachmurzenie, a w zachodniej części kraju mogą wystąpić opady deszczu. Ciśnienie powietrza spada i jutro będzie się wahać od 1005 hPa we wschodniej części kraju do 990 hPa na zachodzie. Wiatr silny, wschodni.

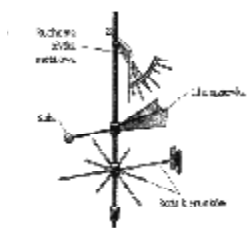
Składniki pogody	Przyrządy meteorologiczne	Jednostki miary

Załącznik nr 4

Karta pracy 1

Miejsce notatki

Przeprawy służące do pomiaru: składowe powody: jakasaka w jakich odległości: umiarkowane pomiaru.

Załącznik nr 5

Imię i nazwisko – klasa

Data

.....

.....

KARTA PRACY 2

**TEMAT: DOKONUJEMY POMIARU
SKŁADNIKÓW POGODY W CIĄGU ROKU**

Uzupełnij tabelę:

PORA ROKU	DATA	GODZINA	TEMPERATURA	STOPNIEN ZACHMURZENIA	RODZAJ OPADÓW	KIERUNEK I SIŁA WIATRU	INNE ZJAWISKA
WIOSNA	21.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
WIOSNA	22.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
WIOSNA	23.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
WIOSNA	24.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
WIOSNA	25.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
WIOSNA	26.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
WIOSNA	27.03.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					

LATO	22.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
LATO	23.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
LATO	24.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
LATO	25.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
LATO	26.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
LATO	27.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
LATO	28.06.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	15.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	16.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	17.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	18.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	19.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	20.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
JESIEŃ	21.10.08	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	2.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	3.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	4.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	5.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	6.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	7.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					
ZIMA	8.01.09	godz. 7 godz. 13 godz. 21					

Uwagi:

Oceny stopnia zachmurzenia dokonujemy raz dziennie o godzinie 13.

Rodzaje wiatrów – podręcznik str. 34

Notatka z lekcji

Pogoda to aktualny stan atmosfery, wszelkie zjawiska meteorologiczne występujące w określonym miejscu i czasie.

„Pamiętaj ! Pogoda jest zawsze”

I. Przyrządy do pomiaru składników pogody:

1. Zachmurzenie nieba określa się bez przyrządów. W tym celu z miejsca, gdzie widać niebo, oceniamy „na oko” (posługując się znakami [symbolami] synoptycznymi do oznaczania stopnia zachmurzenia, % i ułamkami), jak dużą część nieba zajmują chmury. Stopień zachmurzenia nieba:
2. Do pomiaru temperatury powietrza służy termometr. Temperaturę mierzymy w stopniach Celsjusza (°C). Termometr składa się ze szklanej rurki zakończonej na dole zbiorniczkiem wypełnionym rtęcią lub zabarwionym na czerwono spirytusem. Obok szklanej rurki znajduje się skala do odczytu wartości temperatury. Ustawiona jest ona tak, że w temp. 0 °C woda zamarza (lub lód topi się), a w temp. 100 °C woda ze stanu ciekłego przechodzi w parę.
3. Wiatromierz to przyrząd do pomiaru kierunku i prędkości wiatru. Prędkość wiatru określamy w metrach na sekundę lub kilometrach na godzinę.
4. Deszczomierz to przyrząd służący do pomiaru opadów atmosferycznych. Składa się z wysokiego naczynia, wewnątrz którego mieści się lejek i zbiorniczek na wodę. Zebraną wodę przelewa się do naczynia ze skalą (menzurki) i z niej odczytuje wysokość opadów w milimetrach.
5. Barometr to przyrząd służący do pomiaru ciśnienia atmosferycznego. Ciśnienie mierzy się w hektopaskalach (hPa). Gdy powietrze naciska mocniej na powierzchnię Ziemi, mówi się, że jest wyż atmosferyczny (na mapie literka W), gdy zaś słabiej – niż atmosferyczny (na mapie literka N). Przesuwające się nad powierzchnią Ziemi powietrze to o prostu wiatr. Wiatr wieje zawsze od wyżu do niżu.

W

N

II. Rodzaje chmur

- a) **pierzaste** (towarzyszą słonecznej pogodzie, występują na dużych wysokościach)
- b) **klebiaste** (zwane „barankami” zapewniaj słoneczną pogodę)
- c) **warstwowe** (występują nisko, ciemne chmury warstwowe przynoszą mżawkę, deszcz lub śnieg)

Sylwia Brączkowska, Andrzej Mikołajczak

Konspekt metodyczny – Meine Familie – My Family

Klasa: I Technikum Ekonomiczno - Handlowe
w Krzyżu

Cele dydaktyczne:

- **praktyczny:** ćwiczenia rozwijające sprawność rozumienia tekstu słuchanego, czytanego w języku angielskim oraz niemieckim; mówienia oraz w mniejszym stopniu pisanie.
- **kształcący:** koniugacja czasownika „sein”, „to be”, utrwalenie liczebników, wdrożenie przymiotników określających cechy charakteru oraz wygląd.
- **wychowawczy:** treść zajęć odnosi się do opisu rodziny, łamanie barier językowych, integracja języków, wykazanie interferencji międzyjęzykowych, możliwości transferu pozytywnego:
 - zapamiętywanie słownictwa
 - zapamiętywanie podstawowych konstrukcji typu:
 - wer ist das? – who's he?
 - wie alt ist er? – how old is he?
 - stosowanie inwersji w pytaniach:
 - ist sie lieb? – is she lovely?
 - tworzenie dopełniacza od nazw własnych (angielska forma dopełniacza saksońskiego):
 - Brigitts Bruder – Brigitte's broth
- **komunikatywny:** prowadzenie krótkich dialogów na temat rodziny, ograniczenie języka polskiego do minimum.

Pomoce dydaktyczne:

zmodyfikowany tekst z podręcznika „AHA 1a” WSiP

Formy socjalne:

praca indywidualna, w grupach, parach, na forum.

Zajęcia prowadzone według metody komunikatywnej i eklektycznej.

I. Część organizacyjna

- powitanie
- sprawdzenie listy obecności

II. Część główna

wprowadzenie

- uczniowie odgadują temat zajęć na podstawie rozsypanki liter

prezentacja

- prezentacja leksyki na bazie tablicy interaktywnej (**załącznik 1**),
- prezentacja tekstu słuchanego w wersji niemieckiej,
- po wysłuchaniu nauczyciele zadają ogólne pytania dotyczące treści tekstu w dwóch językach (**załącznik 2**)

faza automatyzująca

- uczniowie pracują w grupach, otrzymują komplet ćwiczeń – tekst (**załącznik 3**) oraz zdjęcia (**załącznik 4**). Młodzież dopasowuje poszczególne urywki tekstu w wersji angielskiej i niemieckiej do zdjęć rodziny.
- prezentacja rozwiązania na forum – przy pomocy tablicy interaktywnej.

faza komunikatywna

- młodzież tworzy w parach dialogi na podstawie podanych informacji, zawierających dane osobowe w dwóch wersjach językowych (**załącznik 5**). Każda z par pracuje na bazie innego języka,
- prezentacja na forum

faza sprawdzająca

- zadanie obligatoryjne: ćwiczenie leksykalne: uczniowie uzupełniają tabelę wyrazami o przeciwnym znaczeniu i przyporządkowują cechy wygląadowi zewnętrznemu (**załącznik 6**)
- prezentacja na forum.
- zadanie fakultatywne: praca indywidualna - tekst mischmasch w dwóch językach (**załącznik 7**). Uczniowie odnajdują w tekście niemieckim wyrazy w języku angielskim, szukają niemieckich odpowiedników i odwrotnie,

III. Część końcowa

- podsumowanie zajęć
- nawiązanie do kolejnych
- omówienie zadania domowego

Pojawiające się problemy:

- prawdopodobieństwo niezrozumienia niektórych poleceń nauczyciela wydawanych w języku obcym
- ograniczenia czasowe

Załącznik 1

		bierny
schlank/slim	ruhig/calm	szczupły
	unsportlich/unfit	
		wolny
	freundlich/friendly	
jung/young		młody
	unsympathisch/unpleasant	
		przyjazny
passiv/passive	hässlich/ugly	
		spokojny
langsam/slow		cierpliwy
	geduldig/patient	niewysportowany
klein/short		brzydki
		niesympatyczny
		mały

Załącznik 2

Was zeigt Tobias? / What is Tobias showing?

Wessen Fotos sind das? / Whose photos are these?

Wer gehört zu seiner Familie? / Who is in his family?

Załącznik 3

Tobias: These are my family photos.

Julia: Are they your parents?

Tobias: Yes, they are. They are my mother and father.

Julia: Your mother is very pretty and slim.

But your father is short and fat.

Tobias: Yes, they are very different.

My mother is impatient and active, but my father is calm and slow.

They often go to the theater or to the opera together.

Julia: And who's he?

Tobias: This is my grandpa Gustav.

He is 65 years old. He is still very fit.

Julia: And is this your grandmother?

Tobias: This is my grandma Anne. She is 60 years old.

She likes singing and dancing very much.

My grandparents are very nice and friendly.

They are already retired and they live in Spain now.

Julia: And who's this?

Tobias: This is my uncle Anton.

He is very pleasant. And this is my aunt Christina.

She is nervous and unpleasant.

Julia: Is this your sister?

Tobias: No, she's my cousin. Her name's Brigitte.

Brigitte is 21. She studies medicine in Berlin.

Julia: And here?

Tobias: This is my cousin.

His name is Sasha. He lives not far from us, but we don't play together.

He is still a child. He's only 5.

Julia: And who's this?

Tobias: That's me. I'm still a baby. I'm 3 months old.

Tobias: Das sind meine Familienfotos.

Julia: Sind das deine Eltern?

Tobias: Ja. Hier sind meine Mutter und mein Vater.

Julia: Deine Mutter ist sehr hübsch und schlank.

Dein Vater ist aber klein und dick.

Tobias: Ja, sie sind sehr verschieden.

Meine Mutter ist ungeduldig und aktiv, mein

Vater ist sehr ruhig und langsam.

Sie gehen aber oft zusammen ins Theater oder in die Oper.

Julia: Wer ist das denn?

Tobias: Das ist mein Opa Gustav.

Er ist schon 65 Jahre alt. Er ist noch sehr fit.

Julia: Und ist das deine Großmutter?

Tobias: Das ist meine Oma Anne. Sie ist 60 Jahre alt.

Sie singt und tanzt gern.

Meine Großeltern sind sehr lieb und freundlich.

Sie sind schon Rentner und leben jetzt in Spanien.

Julia: Und wer ist das?

Tobias: Das ist mein Onkel Anton.

Er ist sehr sympathisch. Und das ist meine Tante Christina.

Sie ist aber nervös und unsympathisch.

Julia: Ist das deine Schwester?

Tobias: Nein, das ist meine Cousine. Sie heißt Brigitte.

Brigitte ist 21 Jahre alt. Sie studiert Medizin in Berlin.

Julia: Und hier?

Tobias: Das ist mein Cousin, der Bruder von Brigitte.

Er heißt Sascha. Er wohnt nicht weit von uns, aber wir spielen nie zusammen.

Er ist noch ein Kind. Er ist erst 5 Jahre alt.

Julia: Und wer ist das?

Tobias: Das bin ich.

Hier bin ich noch ein Baby.

Ich bin hier 3 Monate alt.

WHAT'S HER NAME? – SUSAN
HOW OLD IS SHE? – SHE'S 80
WHAT'S SHE LIKE? – SHE'S PATIENT.

MOTHER: JULIA / 45 / SLIM
 FATHER: PAUL / 44 / FAT
 GRANDPA: RICHARD / 65 / FIT
 UNCLE: GEORGE / 40 / NICE

POLECENIE: UTWÓRZ PRZY POMOCY PODANYCH
 INFORMACJI DIALOGI
 W JĘZYKU NIEMIECKIM NP.

OMA: SUSAN / 80 / GEDULDIG

WER IST DAS? – DAS IST MEINE OMA.
WIE HEISST SIE? – SIE HEISST SUSAN.
WIE ALT IST SIE? – SIE IST 80.
WIE IST SIE? – SIE IST GEDULDIG.

MUTTER : JULIA / 45 / SCHLANK
 VATER: PAUL / 44 / DICK
 OMA: HELEN / 60 / FREUNDLICH
 TANTE: ELIZABETH / 42 / NERVÖS

Załącznik 7

Mischmasch: Uczniowie mają za zadanie stworzyć 2 pary zdań (dowolne 2 w języku angielskim i 2 w języku niemieckim), np.:

Meine Tante ist sehr nervös und sympathisch.
My aunt is very nervous and unpleasant.

Załącznik 5

Uczniowie otrzymują dane wybranych członków rodziny i mają za zadanie zadać po 4 pytania dotyczące wyznaczonych członków rodziny, a następnie zaprezentować i porównać informacje (każda grupa prezentuje 1 osobę z rodziny). Tylko przez połączenie informacji w języku angielskim i niemieckim będzie można zrealizować cel zadania.

POLECENIE: UTWÓRZ PRZY POMOCY PODANYCH INFORMACJI DIALOGI
 W JĘZYKU ANGIELSKIM NP.

GRANDMA: SUSAN / 80 / PATIENT

WHO IS SHE? – SHE IS MY GRANDMA.

1. **My** Mutter **is** sehr **pretty** und schlank.
2. **My** father **is** **very** klein und **fat**.
3. **She** **is** **sixty** Jahre alt.
4. **They** **are** Rentner und **live in** Spanien.

Renata Strojna

Edukacja konsumencka – projekt scenariusza zajęć

Projekt scenariusza zajęć

Edukacja konsumencka

1. **Prowadzący:** Renata Strojna
2. **Adresat:** uczniowie szkół ponadgimnazjalnych
3. **Przedmiot nauczania:** ekonomika przedsiębiorstw w zawodzie technik ekonomista
4. **Tytuł działu tematycznego:** krajowy obrót towarowy
5. **Tematy lekcji:**
 - Prawa konsumenta na rynku;
 - Warunki kredytu konsumenckiego
 - Moja konsumpcja i jej skutki

6. **Czas zajęć:** 2+ 1+ 27. **Pojęcia kluczowe:** konsument, reklamacja, gwarancja, kredyt konsumencki, konsumpcja zrównoważona**8. Cele zajęć:**

- podać podstawowe obowiązki sprzedawcy
- zinterpretować przepisy prawne : Ustawa o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz zmianie kodeksu cywilnego z dnia 27 lipca 2002 r.; Ustawa o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r.
- przedstawić procedurę reklamacji
- porównać reklamacje i gwarancję
- wymienić instytucje odpowiedzialne za politykę konsumencką
- wymienić korzyści kredytu konsumenckiego
- wskazać powiązania między konsumpcją a wpływem na środowisko

9. Metody osiągnięcia celów:

- praca w grupach
- dyskusja

10. Środki dydaktyczne:

Foliogramy , akty prawne , umowy kredytowe, ankieta

11. Zadanie do wykonania dla uczących się:

- przygotować prezentację grupy
- sporządzić pisemną reklamację
- wypełnić formularz umowy kredytowej

12. Formy oceny:

Ocena prezentacji

13. Opis przebiegu zajęć:

Prawa konsumenta na rynku

- I. Nauczyciel uświadamia uczniom, że występują w roli konsumenta na rynku.

Konsument to osoba fizyczna nabywająca dobra i usługi dla zaspokojenia swoich potrzeb, ale nie związanych z działalnością gospodarczą. Prawa konsumenta są zapisane w przepisach prawa, ale w praktyce często są nie przestrzegane pomimo występowania konkurencji na rynku. Przy czym słabszej pozycji konsumenta na rynku:

- ograniczony dostęp do informacji
- brak zorganizowania (rozproszenie)
- utrudniona procedura sądowa
- brak wpływu na warunki umów

II. Podziel klasę na grupy, rozdaj materiały i poproś o przygotowanie następujących zagadnień:

1. Obowiązki sprzedawcy (ustawa o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej).
2. Prawa konsumenta.
3. Procedura reklamacji

III. Podsumowując pracę grup sprawdź czy wszystkie istotne informacje zostały podane. W przypadku praw konsumenta poinformuj o prawie konsumenta do odstąpienia od umowy w ciągu 10 dni przy zakupach poza lokalem i na odległość.

Porównaj reklamacje z gwarancją.

IV. Uczniowie w parach sporządzają reklamację . Sprawdzenie poprawności i korekta ewentualnych błędów.

Warunki kredytu konsumenckiego:

1. Nauczyciel wskazuje jak ustawa definiuje kredyty konsumenckie i jak podmioty są zobowiązane do jej przestrzegania (np. sklepy prowadzące sprzedaż ratą).
2. Podział klasy na grupy i praca z ustawą nad zagadnieniami:
 - warunki kredytu konsumenckiego
 - wykluczenia dotyczące stosowania ustawy
 - korzyści konsumenta wynikające z przepisów ustawy
3. Wypełnianie formularzy bankowych.
4. Sprawdzenie poprawności i podsumowanie.

Przebieg zajęć : Moja konsumpcja i jej skutki

I. Przeprowadzenie ankiety i dyskusja.

II. Nauczyciel przypomina, że kupując dobra i usługi podejmujemy decyzje nie tylko na podstawie ceny, czy jakości, ale także pod wpływem stosowanej przez sprzedających promocji. Nauczyciel przedstawia cztery typy decyzji podejmowanych przez konsumentów na rynku:

1. rozważne - konsument rozpatruje różne możliwości zaspakajania potrzeby w stosunkowo długim czasie, przechodzi przez wszystkie fazy procesu decyzyjnego. Decyzje te cechuje wysoki stopień ryzyka związanego z zakupem. Produkty mają wysoką cenę. Uczniowie podają przykłady: mieszkanie, sprzęt elektroniczny, samochód..
2. nierutynowe – konsument podejmuje decyzje zakupu przechodzi przez wszystkie fazy procesu decyzyjnego, ale czas poświęcony na nie jest znacznie krótszy. Umiarkowany stopień ryzyka związany z zakupem. Uczniowie podają przykłady: dywan, wycieczka zagraniczna....
3. nawykowe – istotna jest przyzwyczajenie, doświadczenie, proces decyzyjny nie obejmuje wszystkich faz. Ryzyko zakupu jest małe. Uczniowie podają przykłady : jogurt, słodycze....
4. impulsywne – niski stopień rozważli konsumenta, decyzje podejmowane są szybko, silne działają bodźce zewnętrzne. Uczniowie podają przykłady:

Konsument podejmując decyzje nabywcze powinien mieć świadomość odpowiedzialności oraz ich konsekwencji dla siebie i otoczenia.

III. Praca w grupach

Jakie czynniki powinien brać pod uwagę konsument przy wyborze towarów i usług?

- zdrowotne (towary ekologiczne)
- ekonomiczne (zadłużanie się konsumentów)
- warunki produkcji (tania siła robocza, niehumanitarne hodowle zwierząt)
- ekologiczne (marnotrawstwo, odpady)

Nauczyciel podsumowuje, że każdy podejmując decyzje o zakupie powinien brać pod uwagę czy to jest produkt zdrowy dla niego, przyjazny dla środowiska, czy nie kupuje produktów niepotrzebnych lub tylko dlatego, żeby zaimponować innym. Odpowiedzialne zachowania wymagają wiedzy konsumenckiej. Świadomi konsumenci są chętni do zmiany stylu konsumpcji na wzorec oszczędny, ekologiczny.

Nowa jakość konsumpcji wymaga:

- racjonalnego wykorzystania dóbr
- konsumowania dóbr, które pozostawiają niewielką ilość odpadów pokonsumpcyjnych
- konsumowanie dóbr ekologicznych
- wykorzystywanie do produkcji odpadów (recykling)
- zrezygnowanie z konsumpcji demonstracyjnej, na pokaz

Scenariusz został przygotowany w oparciu o materiały edukacyjne: „Moje konsumenckie ABC” UOKiK, Kalendarz Europejski 2008/2009, Internet.

Foliogramy:

Obowiązki sprzedawcy:

- podanie ceny oferowanego towaru oraz jego ceny jednostkowej (cena 1 litra, kilograma)
- udzielić prawdziwej i zrozumiałej informacji kupującemu (w języku polskim) na temat towaru lub usługi
- potwierdzić na piśmie istotne postanowienia zawartej umowy np. przy sprzedaży na raty czy przy cenie powyżej 2000,00 zł., a także na żądanie klienta
- wydać towar z pełnym wyposażeniem oraz instrukcją obsługi w języku polskim

Prawa konsumenta:

- sprzedawca odpowiada za niezgodność towaru z umową przez 2 lata
- podstawą do złożenia reklamacji jest paragon lub inny dowód zakupu
- klient sam decyduje czy skorzysta z reklamacji czy z gwarancji
- przy zakupach poza lokalem lub na odległość klient bez podania przyczyny może odstąpić od umowy w ciągu 10 dni

Reklamacja	Gwarancja
– przysługuje z mocy prawa – odpowiedzialność ponosi sprzedawca – uprawnienie przysługuje przez 2 lata – sposoby załatwienia reklamacji: • naprawa • wymiana na produkt nieuszkodzony • obniżenie ceny • zwrot pieniędzy	– dobrowolnie udziela jej producent, importer lub hurtownik – odpowiedzialność ponosi gwarant – czas gwarancji zależy od gwaranta – sposoby załatwienia gwarancji są określone w umowie: • naprawa • wymiana na produkt nieuszkodzony

Procedura złożenia reklamacji:

- reklamacje składamy pisemnie, jeśli sprzedawca nie chce przyjąć reklamacji wysyłamy pismo listem poleconym z kopią paragonu
- sprzedawca ma 14 dni na ustosunkowanie się do reklamacji, jeśli sprzedawca nie ustosunkuje się do reklamacji to oznacza jej uznanie
- sprzedawca decyduje o naprawie lub wymianie towaru na nowy, jeżeli towar nadal jest niezgodny z umową sprzedawca powinien obniżyć cenę lub zwrócić pieniądze
- w przypadku odrzucenia reklamacji klient może skierować sprawę do:
 - sądu konsumenckiego przy Inspekcji Handlowej
 - sądu powszechnego korzystając z trybu uproszczonego, jeżeli cena towaru nie przekracza 10 000,00 zł.
 - sądu powszechnego w postępowaniu zwykłym

Struktura instytucji odpowiedzialnych za politykę konsumencką:

- rząd – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Inspekcja Handlowa - sądy polubowne
- samorząd – Powiatowy/ Miejski Rzecznik Konsumentów
- organizacje konsumenckie – Stowarzyszenie Konsumentów Polskich

Podstawowe korzyści kredytu konsumenckiego:

- informacja o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania RRSP
- (oprocentowanie + prowizja + opłaty)
- prawo do odstąpienia od umowy w ciągu 10 dni
- prawo do zwrotu kredytu bez ponoszenia dodatkowych opłat
- łączna kwota prowizji i pozostałych kosztów nie może przekroczyć 5% kwoty kredytu
- oprocentowanie nie może przekroczyć czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP

Odpowiedzialny konsument:

	Stwierdzenie	Tak/nie
1	Potrafisz wymienić przynajmniej 1 organizację konsumencką	
2	Kupując żywność sprawdzasz termin przydatności do spożycia	
3	Na duże zakupy chodzisz z listą w rękę	
4	Używasz kosmetyków nie testowanych na zwierzętach	
5	Kupując ubrania sprawdzasz znaczki na metce/wszywce	
6	Przechowujesz paragony	
7	Kupujesz przede wszystkim produkty z certyfikatami	
8	Kupujesz produkt, którego opakowanie nadaje się do powtórnego wykorzystania	
9	Kupujesz przez Internet	
10	Czy reklamowałeś/eś towar	

Kupuj z głową, dbaj o świat

Emilia Kryza

Prawa dziecka. Zajęcia z elementami biblioterapii w klasie II szkoły podstawowej

Cele główne:

- przekazanie dzieciom informacji o najważniejszych prawach dziecka;
- uwrażliwienie dzieci na krzywdy rówieśników na skutek łamania ich praw.

Cele szczegółowe:

- uczeń poznaje „Konwencję o Prawach Dziecka”;
- jest świadomy swoich praw;
- wzmacnia poczucie własnej wartości i bezpieczeństwa;
- dostrzega potrzeby innych;
- wzbudza w sobie empatię.

Metody pracy:

- pogadanka;
- mini-scenki teatralne;
- rozmowa kierowana.

Formy pracy:

- praca z klasą,
- praca w grupach.

Czas:

- 45 minut.

Materiały:

- karteczki z „buźkami” przedstawiającymi miny (uśmiech, smutek, znudzenie);
- Konwencja o Prawach Dziecka (segregator z podstawowymi prawami dziecka);
- duży napis KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA;
- paski papieru z wypisanymi prawami;
- obrazki ilustrujące poszczególne prawa;
- wybrane baśnie H. Ch. Andersena, braci Grimm i Ch. Perraulta

Przebieg zajęć:**1. Wprowadzenie**

- Powitanie uczniów i gości.
- Krótka zabawa „Pokaż mi jak się czujesz?” (dzieci pokazują obrazek z „buźką”, by określić swój nastrój)
- Pogadanka:

Co to są prawa?

Kto ma swoje prawa?

Jakie prawa mają dzieci?

Kto chroni prawa dzieci?

Jakie prawa według Ciebie są najważniejsze?

Każdy człowiek ma swoje prawa – nie tylko dorośli, lecz także dzieci. Istnieje organizacja, która dba o dzieci i broni ich wtedy, gdy dzieje się im krzywda. Organizacja ta nazywa się UNICEF i powstała po II wojnie światowej, aby pomagać dzieciom, które straciły rodziców, były głodne i nie miały gdzie mieszkać. Jeszcze teraz, w niektórych krajach wielu dzieciom jest źle. Są głodne, chore, nie mają domów, nie mogą się uczyć. Polskie dzieci wtedy, gdy ktoś je źle traktuje, mogą się zwrócić o pomoc do **Komitetu Ochrony Prawa Dziecka**, który znajduje się w Warszawie. Wszystkie prawa zapisane są w dokumencie o nazwie „Konwencja o Prawach Dziecka”, a słowo „konwencja” znaczy to samo co „umowa”.

Na zajęciach postaramy się poznać najważniejsze prawa, jakie Wam przysługują, a poznamy je w trochę nietypowy sposób.

2. Główna część zajęć:

• Prezentowanie scenek:

Zaproszenie dzieci do obejrzenia krótkich fragmentów znanych baśni. Prowadzący prosi, aby dzieci zwróciły uwagę na to, czy dzieci w tych baśniach są szczęśliwe, kochane, czy mają rodziców i czy czują się bezpiecznie. Prezentowanie krótkich scenek z baśni *Kopciuszek*, *Jaś i Małgosia* oraz *Czerwony Kapturek* w wykonaniu uczniów gimnazjum (w zespole szkół lub uczniów klasy VI w szkole podstawowej).

• Układanie listy praw na tablicy:

Po każdym występie dzieci przypinają do tablicy paski z wypisanymi prawami dziecka, które zostały zaakcentowane w scenkach.

1. Prawo do godności i szacunku.
2. Prawo do życia bez przemocy i agresji.
3. Prawo do życia i rozwoju.
4. Prawo do wypoczynku i wolnego czasu.
5. Prawo do pracy ponad siły.
6. Prawo do wychowania w rodzinie.
7. Prawo do opieki zdrowotnej.
8. Prawo do nauki, do informacji.

Dzieci na prośbę nauczyciela opowiadają wcześniejsze lub dalsze losy dziecięcych bohaterów z prezentowanych fragmentów baśni i w toku dyskusji wskazują na te wydarzenia, w których doszło do naruszenia praw dzieci.

Następnie dzieci starają się na tablicy przyporządkować obrazki poszczególnym prawom.

• Praca w grupach:

- Rozdanie na stoliki wybranych przez nauczyciela baśni: *Dziewczynka z zapalkami*, *Królowa Śniegu*, *Królowna Śnieżka*. Prowadzący prosi, aby pokrótce uczniowie przypomnieli sobie treść

wskazanej baśni, wczuli się w rolę STRAŻNIKA PRAW i zastanowili się, w którym momencie przerwaliby akcję stwierdzając złamanie praw dziecka.

3. Podsumowanie zajęć:

- Przypomnienie, że każde dziecko ma swoje prawa, a najważniejsze z nich, to prawo do życia w miłości, szacunku i godności, a dorośli stoją na straży przestrzegania tych praw. Uświadomienie dzieciom, że jeżeli czują się skrzywdzone, źle traktowane, mogą powiedzieć o tym swojemu wychowawcy lub zaufanej osobie, bo wszystkie dzieci mają prawo do tego, aby czuły się bezpieczne, kochane, mogły się bawić i uczyć. Zaznaczenie, że prawa są nierozłączne z obowiązkiem szanowania siebie i innych, nie stosowania przemocy i agresji wobec innych dzieci oraz obowiązkiem sumiennej nauki i rozwijania swoich zdolności.
- Zabawa „Pokaż mi, jak się czujesz”.

Literatura:

- Konwencja o Prawach Dziecka: http://pl.wikipedia.org/wiki/Konwencja_o_prawach_dziecka
- Fragmenty scenek w oparciu o: Wielgosz M.: Baśń o prawach dziecka. „Biblioteka w Szkole” 2007, nr 4, s. 24 – 26

Załącznik 1:

KOPCIUSZEK

Macocha:

Kopciuszkule, ja i moje córeczki wybieramy się dzisiaj na bal, więc musisz się naprawdę postarać, żeby zdążyć z tym wszystkim. Tu masz suknie do wyprasowania, a po prasowaniu napal w piecu, bo zimno tu okropnie. No! Bierz się do roboty! Co się tak patrzysz?
(po chwili)

Macocha:

Co? Dopiero jedna suknia wyprasowana? I to w dodatku tak niestaranie? Przecież ty się do niczego nie nadajesz! To tak mi się odwdzięczasz za to, że cię wychowuję, karmię i ubieram? Ty wstrętne dziewczynisko, zasłużyłaś sobie na porządne lanie!
(próbując uderzyć Kopciuszka)

Strażnik:

Chwileczkę, chwileczkę, proszę pani! Nie tak szybko!

Macocha:

A pan co? Czego pan tu szuka?

Strażnik:

Jestem STRAŻNIKIEM PRAW WSZYSTKICH DZIECI NA ZIEMI. Zjawiam się zawsze tam, gdzie te prawa są łamane i zdaje mi się, że w tym domu naruszane są prawa dziecka!

Macocha:

A co pana to obchodzi? To są nasze prywatne sprawy rodzinne, niech się pan nie wtrąca!

Strażnik:

Czy zna pani ten dokument?

Macocha:

Nie, a co to takiego?

Strażnik:

To jest, proszę pani, Konwencja o Prawach Dziecka czyli taki zbiór praw, które mają dzieci i które należy przestrzegać. Może się pani zapoznać, o proszę bardzo, strona trzecia: „Każde dziecko ma prawo do życia bez przemocy, być wychowywanym bez krzyku, bez lekceważenia czy poniżania, nie doznawać bólu fizycznego ze strony zagniewanych ludzi, być kochanym takim, jakim jest.”

Macocha:

No, tak, sama widzę, tak tu jest napisane. Ale co to ma wspólnego ze mną?

Strażnik:

Zaraz zobaczymy. Kopciuszkule, czy macocha często cię biła? A często dawała do zrobienia najcięższe prace?

(Kopciuszek przytakuje)

Sama pani widzi. O krzyki i wyzwiska nie pytam, bo sam je słyszałem pod waszymi oknami. To się, proszę pani nazywa przemoc wobec dziecka i to jest ka-ra-l-ne!

Macocha:

Ojej...ja nie wiedziałam. Ja przepraszam Kopciuszkule, już nie będę...

Strażnik:

To może umówmy się, że Kopciuszek pójdzie się teraz przebrać i umyć, a pani w tym czasie sobie poczyta Konwencję o Prawach Dziecka.

Macocha:

Tak, tak, ja sobie tę Konwencję poczytam chętnie, ale to może za chwilę, bo najpierw chyba muszę wyprasować sukienki balowe dla moich córeczek no i oczywiście dla Kopciuszkule też.

Załącznik 2

JAS I MAŁGOSIA

Macocha:

Małgośka! Jasiek! Chodźcie tu do mnie! Natychmiast! Jak wiecie, waszemu tacie i mnie źle się wiedzie, nie mamy co jeść, a wy jesteście baaardzo dużo, za dużo, więc wasz tata i ja postanowiliśmy, że no postanowiliśmy, że pójdziecie do lasu.

Małgosia:

Aha, do lasu na spacer? Ok., możemy iść na spacer, może grzybów nazbieramy i przyniesiemy na obiad?

Macocha:

O nie, żadnych grzybów, na pewno nazbieracie samych muchomorów. Wasz tata powiedział, że macie iść do lasu no i ...no i już do domu nie wrócić. Po prostu musicie zamieszkać w lesie, sami, bo nas nie stać na wasze utrzymanie.

Małgosia:

Co? Ależ macochule? Tata na pewno by tego nie powiedział. Przecież jesteśmy za mali, by sami mieszkać w lesie. Umrzemy z głodu, pożrą nas dzikie zwierzęta i w ogóle...

Macocha:

Przykro mi. Macie tu kawałek chleba na drogę i wynocha mi z domu! No już!

Strażnik:

O nie, proszę pani! Małgosiu zatrzymaj się, nigdzie nie idziesz i twój brat też.

Szanowna Macochule tych dzieci, jest pani ich opiekunką i nie wolno zostawiać dzieci bez opieki. Musi pani dbać, aby były zdrowe i zapewnić im życie w rodzinie a pani co? Wygania je do lasu na pewną śmierć?

Macocha:

Zaraz tam na śmierć, na pewno by sobie poradziły, a zresztą nie jestem ich rodzoną matką, ich tata tak zdecydował. A właściwie pan to kto? Co pan tu w ogóle robi?

Strażnik:

Jestem strażnikiem i przypominam dzieciom i dorosłym o ich prawach i obowiązkach. Mam tu taki dokument, Konwencję o Prawach Dziecka, w którym jest o tym mowa. Proszę się nauczyć go na pamięć.

Macocha:

Że co? Aaa... no dobra, niech będzie. Małgosiu, ty chyba nie uwierzyłaś, że ja naprawdę chciałam was wysłać na poniewierkę? Ja tylko tak żartowałam.

Małgosia:

No nie wiem, nie wiem. Lepiej znajdę tatusia i z nim pogadam.

Strażnik:

Wiem, że w bajce trochę inaczej sprawa się miała. Proszę się mieć na baczności, zawsze się tu zjawię, gdy pani będzie miała zamiar skrzywdzić dzieci, i to nic, że to nie pani własne, ok.?

Macocha:

Ok, ok.

Załącznik 3:
CZERWONY KAPTUREK

Czerwony Kapturek:

Dzień dobry, babciu! Oj! Bardzo źle wyglądasz. Przyniosłam Ci od mamusi trochę smakołyków w koszyczku, na pewno lepiej się poczujesz. Ojej, babciu, a dlaczego ty masz takie wielkie oczy?

Wilk:

Żeby cię lepiej widzieć, moje dziecko.

Czerwony Kapturek:

A dlaczego masz takie wielkie uszy?

Wilk:

Żeby cię lepiej słyszeć, moje dziecko.

Czerwony Kapturek:

A dlaczego, babciu, masz takie wielkie zęby?

Wilk:

Żeby cię zjeść!

Strażnik:

O nie!!! Spóźniłem się..., no nie nadałam już z interwencją. Dzień dobry, panie wilku!

Stoję na straży przestrzegania praw dzieci. Dostałem informację (chyba trochę za późno...) że doszło tu do poważnego naruszenia praw dziecka. Przyszedłem to wyjaśnić.

Wilk:

Prawa dziecka? Jakie znowu prawa dziecka, o czym pan mówi? Widzi pan tu jakieś dziecko?

Strażnik:

Czy zna pan ten dokument? Konwencja o Prawach Dziecka.

Wilk:

Nie, a co to jest?

Strażnik:

To jest ważny dokument międzynarodowy mówiący o prawach przysługującym dzieciom. Radzę się zapoznać, o proszę bardzo, strona szósta, przeczytam panu: „Każde dziecko ma prawo do informacji”. O, widzi pan, tutaj?

Wilk:

Tak, widzę i co z tego? Co to ma ze mną wspólnego?

Strażnik:

Zaraz się przekonamy. Czerwony Kapturek tu u pana był? Tylko proszę zeznawać zgodnie z prawdą.

Wilk:

No...był...

Strażnik:

Pytania zadawał?

Wilk:

No zadawał pytania, nawet mnóstwo pytał...

Strażnik:

A pan, panie wilku, odpowiadał zgodnie z prawdą?

Wilk:

No odpowiadałem, ale czasem coś tam skłamałem bo nie chciałem dziecka tak od razu wystraszyć...

Strażnik:

Kłamał pan i na dodatek w końcu zjadł pan to biedne dziecko. Powinniśmy tu wspomnieć przy okazji o prawie dziecka do życia i rozwoju. Proszę o natychmiastowy zwrot Czerwonego Kapturka!

Wilk:

Dobrze, już dobrze. Chwileczkę, zaraz wracam.

Strażnik:

Witaj, Czerwony Kapturku! Zdaje się, że chciałeś o coś babcię zapytać?

Czerwony Kapturek:

Tak, chciałam się dowiedzieć, dlaczego babcia ma takie wielkie oczy, uszy i zęby... i potem mi się film urwał.

Strażnik:

Zechce pan udzielić dziecku prawdziwych informacji?

Wilk:

Bo jestem wilkiem, a nie twoją babcią, i mam straszną ochotę, żeby cię zjeść!

Strażnik:

Czy chcesz jeszcze coś wiedzieć, Czerwony Kapturku?

Czerwony Kapturek:

Eeee...te informacje w zupełności mi wystarczą. Ppproszę, ppana, może my już sobie pójdziemy? Odprowadzi mnie pan do mamusi?

Strażnik:

Oczywiście, chodźmy. Panie wilku, zostawiam panu Konwencję, radzę ją dokładnie przestudiować!

Wilk:

Ja też sobie chyba pójdę, bo jak ich znam, to zaraz przyślą jakiegoś mądrą, specjalistę od praw dorosłego człowieka, który mi pewnie i babcię każe oddać!

Magda Riska

Pierwsza wizyta w bibliotece szkolnej połączona z pasowaniem uczniów klasy I na czytelników szkolnej biblioteki

Scenariusz zajęć z edukacji czytelniczej dla uczniów klasy pierwszej szkoły podstawowej

Cel główny:

- przygotowanie dzieci do roli samodzielnego czytelnika szkolnej biblioteki.

Cele operacyjne:

Po zajęciach uczeń:

- rozpoznaje drogę do biblioteki,
- wie, gdzie szukać książki dla siebie,
- odróżnia książkę z biblioteki szkolnej od innych książek,
- wymienia najważniejsze zasady poszanowania książek,
- zna regulamin korzystania z biblioteki,
- podejmuje samodzielne próby wyboru książek do czytania,
- potrafi uczestniczyć we wspólnej zabawie.

Formy pracy:

- indywidualna jednolita,
- aktywność z całą klasą.

Metody:

- pogadanka,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia praktyczne.

Pomoce:

- kostiumy i rekwizyty dla uczniów,
- plansza ze schematem drogi,
- rozsypanka wyrazowa i zdaniowa,
- układanka puzzle,
- wystawka książek dla uczniów do wypożyczenia,
- zakładki do książek,
- dyplom,
- transparent „Witamy w bibliotece”,
- kwiatki dla gości na podsumowanie zadań.

Uczestniczy spotkania:

- uczniowie klasy pierwszej z wychowawcą,
- zaproszeni goście,
- dyrekcja szkoły.

Czas:

- zajęcia przewidziane są na 1 godzinę lekcyjną.

Tok imprezy:

W wypożyczalni:

1. Powitanie uczniów i zaproszonych gości.

Witam Was serdecznie w naszej bibliotece. Nazywam się M.R. i wspólnie z panią J. P. pracuję w bibliotece szkoły podstawowej. Jest to miejsce, w którym gromadzimy książki, podręczniki, czasopisma, kasety, płyty, a następnie wypożyczamy czytelnikom.

2. Zaprezentowanie działu dla dzieci.

Książki dla Was ułożone są w tym kąciuku. Znajdują się tutaj książki dla uczniów z klas 1,2 i 3. Poproszę jedną osobę. Proszę wejść i wyjmij jedną książkę. Pokaż, jaką książkę wybrałeś. Spróbuj odczytać tytuł. Wybierz jedną książkę z tego regału. Ułożone są tutaj takie same książki większej ilości. To lektury, które będziecie czytać i omawiać wspólnie z panią na zajęciach. Następnym razem, kiedy się spotkamy, będziecie mogli sami wybierać i wyszukiwać książki w tym kąciuku.

W czytelniku:

3. Przedstawienie gości, podanie tematu i celu zajęć.

Teraz zapraszam Was do drugiego pomieszczenia zwanego czytelniką. (dzieci wchodzi i siadają na krzesłkach). Dzisiaj na spotkanie z wami przybyli także ... (gośćmi mogą być zaproszeni nauczyciele, rodzice, dyrekcja szkoły, starsi uczniowie).

4. Zaprezentowanie scenki, której bohaterami są postacie z bajek (aktorami są starsi uczniowie przebrani w kostiumy).

Wróżka:

Popatrzcie, uczniowie klasy1a przyszli dziś na spotkanie z nami.

Królewna:

Nasze pierwszaki będą dziś pasowane na czytelnika.

Wróżka:

Od dawna książki stoją z niecierpliwością na półkach i czekają na nich.

Królewna:

Wśród nich są bajki, bajeczki, lektury, wiersze, książki o zwierzętach, przygodach i podróżach.

Wróżka:

Za chwilę zawitają do Was dzieci przebrane w postacie z różnych bajek. Przyjrzyjcie się im uważnie i posłuchajcie zagadek, a następnie powiedzcie, z jakiej są bajki.

5. Parada postaci z bajek. Rozwiązywanie treści zagadek.

(Na scenę wchodzi pojedynczo dzieci przebrane za postać z bajki i zadają widzom zagadki).

Poproszę pierwszego aktora ...

Łatwo mnie poznać, gdy wspomnieć bajkę. Chodziłem tam w butach i paliłem fajkę?	W jakiej bajce spotkasz dziadka z długą brodą, chałupinkę starą i sieci nad wodą?	Jaka to dziewczynka, ma roboty wiele, a na pięknym balu gubi pantofelki?	Chociaż kłopoty z wilkiem miała, wyszła z opresji zdrowa i cała.
Ma 10 lat i mieszka zupełnie sama. Do szkoły nie chodzi, bo nie lubi. Co to za dama?	Kiedy coś wy-czarować chcę, wznoszę czarodziejską różdżkę, wtedy dziwy dzieją się?	Jakie to maluchy, zawsze są brodate i ciężko pracują i zimą i latem?	Każda królewna, a tym bardziej ona, uważać powinna na wróżkę?

Dziękuję wam, że pomogliście bohaterom wrócić do swoich bajek. Udało wam się to głównie dlatego, że kiedyś te bajki ktoś wam przeczytał. Myślę, że teraz czytacie już sami. Stąd dziś w nagrodę zostaniecie uroczystie pasowani na czytelników i przyjaciół biblioteki. Zanim to jednak nastąpi powinniście wykazać się wiedzą i umiejętnościami. Widownia będzie zaś oceniać wasze popisy.

6. Wykonywanie zadań edukacyjnych.

a) Wskazywanie drogi do biblioteki.

Oznaczcie drogę z klasy do biblioteki, poprzez ułożenie na schemacie we właściwej kolejności charakterystycznych punktów, które dzisiaj mijaliście idąc do nas z wizytą.

b) Dobieranie wyrazów mówiących o tym, jak zachowujemy się w bibliotece szkolnej.

Na tablicy umieszczone są wyrazy mówiące o zachowaniu. (cicho, głośno, grzecznie, krzykliwie, niegrzecznie, spokojnie). Odczyta nam je głośno Wróżka. Waszym zadaniem będzie pozostawienie na tablicy tylko tych słów, które mówią o właściwym zachowaniu w bibliotece. Czy zgadzacie się z takim wyborem? Przeczytajmy głośno słowa i zapamiętajmy je.

c) Zapoznanie z treścią pieczęci naszej biblioteki.

Waszym zadaniem będzie ułożenie z puzzli wzoru pieczęci szkolnej biblioteki i zapoznanie się z jej treścią. Jest to jeden ze znaków własności każdej naszej książki należącej do szkolnej biblioteki. Oprócz tego każda nasza książka jest obłożona, posiada kod kreskowy - który ułatwia wpisanie jej do komputera i swój numer. Ale o tym na kolejnych zajęciach.

d) Omawianie zasad prawidłowego obchodzenia się z książką.

Losowanie ze skrzyni zasad prawidłowego obchodzenia się z książką i głośne odczytywanie ich treści przez wybranych uczniów. (Rozsypanka zdaniowa umieszczona na paskach papieru: 1. Myj ręce zanim zaczniesz mnie czytać. 2. Nie zaginaj rogów, nie pisz i nie rysuj po mnie. 3. Zaznaczaj zakładką przerwę w czytaniu. 4. Nie czytaj mnie przy jedzeniu.)

7. Zapoznanie uczniów z regulaminem wypożyczalni.

Wypożyczone książki należy zwrócić w nienaruszonym stanie, a wszelkie usterki (miejsca w książkach popisane i rozdarte) zgłaszać nam - nauczycielom. Regulamin mówi, że możecie wypożyczyć 1-2 książki na okres 2 tygodni. Biblioteka szkolna czynna jest od godziny 8.00 do 16.00, od poniedziałku do piątku. Jeśli ktoś nie zapamiętał wszystkich punktów regulaminu, może zawsze zapytać przy każdej kolejnej wizycie.

8. Podsumowanie i ocena wykonanych zadań przez uczniów.

Nauczyciel:

Aby stać się czytelnikiem biblioteki szkolnej trzeba dbać o książki i przestrzegać regulaminu.

Poproszę widownię o uwagę, jeśli państwo jesteście zdania, że dzieci wywiązały się z przygotowanych zadań, proszę podnieść kwiatek.

Gratuluję dzieci! (uczniowie wstają)

Wróżka:

Od tej chwili jesteście czytelnikami naszej biblioteki. Zapraszam was do krainy baśni, bajek i bajeczek. Zamknijcie oczy, a ja użyję swojej magicznej mocy i z pomocą czarodziejskiej różdżki pomogę wam w tym.

Nauczyciel:

Chciałabym, aby teraz każdy z was w myślach złożył zobowiązanie, że będzie szanował książki i przestrzegał regulaminu.

9. Odgrywanie scenki bibliotekarz - czytelnik.

Uwaga, zabawimy się teraz w bibliotekę (wchodzi 2 uczennice, trzymając napis „Witamy w bibliotece”. W roli ucznia wypożyczającego książki dziecko).

Pokazanie sposobu wypożyczania.

10. Samodzielne wypożyczanie książek przez uczniów.

Poproszę najpierw dziewczynki, aby przeszły do wypożyczalni. Tam wybiorą sobie książeczki, pomogą wam przy tym postaci z bajek. (Dodatkowo każdy uczeń otrzymuje ozdobną zakładkę z tekstem „Prośby książki” (patrz zadanie 6d) i informacjami o naszej bibliotece, a klasa pamiątkowy dyplom. Po wpisaniu wypożyczenia wybranej książki do komputera, dzieci wracają na swoje miejsca, oglądają i czytają po cichu wypożyczoną książkę).

11. Głośne odczytanie fragmentów książek przez uczniów.

Kto chciałby przeczytać nam głośno fragment książki, którą wypożyczył?

12. Podsumowanie zajęć.

Nauczyciel:

Czas naszego spotkania dobiega końca. Przedstawię wam teraz wszystkich wykonawców, podziękujcie im prawami.

Aktorzy wspólnie:

Życzymy wam wspaniałych przygód w świecie książek i zapraszamy do biblioteki szkolnej, gdzie zawsze będziecie mile widziani. Do widzenia.

Nauczyciel:

Myślę, że każdy z was nabył dziś umiejętność korzystania z naszej biblioteki. Na kolejne spotkanie umówię się z waszą panią, wtedy zwróćcie wybrane dziś książki i wypożyczycie inne.

Lidia Leksowska

Scenariusz wieczornicy literackiej poświęconej 160 rocznicy śmierci i 200 rocznicy urodzin Juliusza Słowackiego

ŻYŁEM Z WAMI...

Narrator

160 lat temu, w 1849 roku, w Paryżu, zmarł jeden z najwybitniejszych poetów polskich Juliusz Słowacki. Jego największe marzenia - być wielkim poetą i doczekać niepodległości Polski, spełniły się niestety dopiero po jego śmierci. Urodził się 4. września 1809 roku w Krzemieńcu na Wołyniu. Tu też ukończył słynne liceum krzemienieckie. Do końca życia tęsknił za tym miejscem i zachował go w pamięci pisząc m. in.:

Recytator

Jeżeli kiedy w tej mojej krainie,
Gdzie po dolinach moja Ikwa płynie,
Gdzie góry moje błękitnieją mrokiem,
A miasto dzwoni nad szmerym potokiem,
Gdzie konwaliją woniące lawendy
Biegną na skały, pod chaty i sady –
Jeśli tam będziesz, duszo mego łona,
Choćby z promieni do ciała wrócona:
To nie zapomnisz tej mojej tęsknoty,
Która tam stoi jak archanioł złoty,
A czasem miasto jak orzeł obleci
I znów na skałach spoczywa i świeci.

(Król-Duch)

Narrator

Matka Juliusza Słowackiego, Salomea, była przez niego uwielbiana. Poświęcił jej wiele wierszy, pisał do niej piękne listy zwierając się w nich ze swoich problemów i opisując swoje radości.

Recytator

Rozłączeni – lecz jedno o drugim pamięta;
Pomiędzy nami lata białe gołąb smutku
I nosi ciągle wieści. Wiem. Kiedy w ogródku,
Wiem, kiedy płaczesz w cichej komnacie zamknięta;
Wiem, o jakiej godzinie wraca bólu fala,
Wiem, jaka ci rozmowa ludzi łzę wyciska,
Tyś mi widna jak gwiazda, co się tam zapala
I łzę różową leje, i skrzę siną błyska.

(Rozłączenie)

Narrator

W 1825 roku młody Słowacki rozpoczął studia prawnicze w Wilnie, które ukończył w 1828 roku. W tym czasie przeżywa też pierwszą i niestety nieodwzajemnioną miłość do Ludwiki Śniadeckiej.

Recytator

... - za cóż ten zimny kamień
Na serca nasze się wali?
Żeśmy się niegdyś w kraju omamień
Na jednej drodze spotkali?

Że cię długo dźwiękami lutni
Budziłem i do snu kładłem,
A ty smutniejsza niż ludzie smutni
Za innym biegłaś widziałem...

(Ostatnie wspomnienie – Do Laury)

Narrator

W lutym 1829 roku Juliusz Słowacki przybył do Warszawy. Napisał wówczas w liście: *Podróż pomimo najcięższych mrozów miałem bardzo przyjemną i prędką: jechałem pocztą i we dwa dni po wyjeździe z Krzemieńca, tak jakby ze snu obudzony, zobaczyłem się na ulicach Warszawy.* Karierę urzędniczą, którą miał robić w stolicy wymyśliła dla niego matka. Został aplikantem Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

29. listopada 1830 roku wybuchło w Warszawie powstanie. Wydarzenia, jakie się rozegrały i jakich był świadkiem, wywarły wpływ na jego poezję. Píše wówczas „Ode do wolności”, a po niej „Hymn” i „Kulik”.

Recytator

Witaj, wolności aniele,
Nad martwym wzniesiony światem!
Oto w Ojczyzny kościele
Ołtarze wieńczone kwiatem
I wonne płoną kadzidła!
Patrz! Tu świat nowy – nowe w ludziach życie,
Spojrzał – i w niebios błękitcie
Malowane pióry złotem
Roztacza nad Polską skrzydła;
I słucha hymnów tej ziemi.

(Oda do wolności)

Narrator

W marcu 1831 roku Słowacki wyjechał z Polski na Zachód. Początkowo zatrzymał się w Paryżu, gdzie znalazło się wielu emigrantów z Polski. Z goryczą pisał wówczas:

Recytator

Tu dzisiaj Polak błąka się wygnany,
W nędzy – i brat już nie pomaga bratu.
Wierzby płaczące na brzegach Sekwany
Smutne są dla nas jak wierzby Eufratu.
I całej nędzy nie wyjawię światu...
Twarze z marmuru – serca marmurowe,
Drzewo nadziei bez liścia i kwiatu
Schnie, gdy wygnaniec złożył pod nim głowę,
Jak nad prorokiem Judy schło drzewo figowe.

(Paryż)

Narrator

Wspomnienia Warszawy, do której już nigdy Słowacki nie wrócił, odzywają się w niejednym jego utworze. Wśród dzieł pisanych na emigracji jest poemat szczególny. Nosi on tytuł „Uspokojenie”.

Recytator

- Jest u nas kolumna w Warszawie,
Na której usiadają podróżne żurawie,
Potkawszy jej liściane czoło wśród obłoka;

Taka zda się odludna i taka wysoka!

Za tą kolumną, we mgły tęcze ubrana,
Stoi trójca świecących wież Świętego Jana;
A dalej jeszcze we mgle, która tam się mroczy,
Szkła okien – jak zielone Kilińskiego oczy,
Czasami uderzone płomieniem latarni,
Niby oczy cichego upiora spod darni.

(Uspokojenie)

Narrator

Wraca też we wspomnieniach Słowacki do wydarzeń powstania listopadowego. Píše wiersz poświęcony generałowi Sowińskiemu, który wrogom nakłaniającym go do poddania się odpowiada:

Recytator

„Choćby nie było na świecie
Jednego już nawet Polaka,
To ja jeszcze zginąć muszę
Za miłą moją ojczyznę,
I za ojców moich duszę
Muszę zginąć... na okopach,
Broniąc się do śmierci szpadą
Przeciwko wrogom ojczyzny...”

(Sowiński w okopach Woli)

Narrator

Juliusz Słowacki po krótkim pobycie w Paryżu i Londynie w 1833 roku osiadł w Szwajcarii, w Genewie, gdzie w alpejskim pensjonacie spędził trzy owocne literacko lata. Powstaje tu „Kordian”, „Balladyna”, „Holsztyński”. W 1836 roku poeta zaprzyjaźnia się z Zygmuntem Krasińskim. Wyrusza też do Włoch i na trwającą dziesięć miesięcy podróż na Bliski Wschód. Ta podróż jest inspiracją dla powstania nowych utworów. Gdziekolwiek jednak się znajdował, myślami wracał do Ojczyzny. Podróż do Egiptu upamiętnił pięknym „Hymnem”.

Recytator

Smutno mi, Boże! – Dla mnie na zachodzie
Rozlałeś tęczę blasków promienistą;
Przedemną gasisz w lazurowej wodzie
Gwiazdę ognistą...
Choć mi tak niebo ty złocisz i morze,
Smutno mi, Boże!

Jak puste kłosa, z podniesioną głową
Stoję rozkoszy próżen i dosytu...
Dla obcych ludzi mam twarz jednakową,
Ciszę błękitu.
Ale przed tobą głąb serca otworzę,
Smutno mi, Boże!

(Hymn)

Narrator

W 1839 roku Juliusz Słowacki pisze „Lillę Wenedę” oraz wiersz „Testament mój”.

Recytator

Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami,
Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny,
Dziś was rzucam i dalej idę w cień – z duchami –
A jak gdyby tu szczęście było – idę smętny.

Nie zostawiłem tutaj żadnego dziedzica
Ani dla mojej lutni, ani dla imienia; -
Imię moje tak przeszło jako błyskawica
I będzie jak dźwięk pusty trwać przez pokolenia.

Lecz wy, coście mnie znali, w podaniach przekażcie,
Żem dla ojczyzny sterał moje lata młode;
A póki okręt walczył – siedziałem na maszcie,
A gdy tonął – z okrętem poszedłem pod wodę...

(Testament mój)

Narrator

W następnych latach powstaje poemat „Beniowski” oraz dramaty „Ksiądz Marek” i „Sen srebrny Salomei”. Słowacki przeżywa też gorące uczucie do Joanny Bobrowej.

Recytator

(...) Gdybym ja panią do kaskady woził,
Może bym wieczną tam zatrzymał siłą –
Śpiewem skamienił i lodem zamroził,
I kazał tęczom świecić nad mogiłą.(...)

Czyś tym przeklęta, czy błogosławiona,
Że serce zimne – oczy łez nie leją?
Powie ci kiedyś mogił druga strona,
Gdzie serca pękają – albo się rozgrzeją.(...)

Gdybym był duchem wersalskiej natury,
A taką Ciebie między tłumem zoczył,
Zleciałbym na cię jak kaskada z góry,
Porwał – i rzucił w przepaść – i sam skoczył.

(Do pani Joanny Bobrowej)

Narrator

W marcu 1848 roku wybucha powstanie w Wielkopolsce. W kwietniu Słowacki przyjeżdża do Poznania. Musi się jednak ukrywać. Dzięki zabiegom Karola Libelta, Słowacki jako chory, uzyskał zgodę władz na zatrzymanie się w mieście do maja. Nie zawsze zgadzał się z organizatorami tego powstania. Wyrazem tego jest ten wiersz:

Recytator

Gotują się na powstanie –
Pobłogosław, Panie Boże,
Tak jak kaczki za morze
Wybierają się - na wroga
Już! Już! Vivat Poznańczenie!

Potrzeba pierwej, mospanie,
Obliczyć, wielu nas stanie
I na koniach, i bez koni,
I trzeba zakupić broni,
I haj! Vivat Poznańczenie! (...)

Toż to są ludzie, mospanie,
Prawdziwe światu lamparty,
Gdy się bić, to nie na żarty,
To nie muchy bić na ścianie,
Lecz łby! – vivat Poznańczenie!

(Vivat Poznańczenie)

Narrator

Po opuszczeniu Poznania poeta udał się do Wrocławia na spotkanie z matką, o czym oboje marzyli od lat. W 1848 roku powstaje wiersz związany z przeżyciami rzymskimi Słowackiego, napisany przez poetę, który miał już niewiele życia przed sobą. Wiersz zdawał się trafnie przewidywać odległą przyszłość.

Recytator

Pośród niesnasek Pan Bóg uderza
W ogromny dzwon.
Dla słowiańskiego oto papieża
Otwarty tron.
Ten przed mieczami tak nie uciecze
Jako ten Włoch,
On śmiało, jak Bóg, pójdzie na miecze,
Świat mu — to proch!

Twarz jego, słońcem rozpromieniona,
Lampą dla sług,
Za nim rosnące pójda plemiona
W światło — gdzie Bóg.
Na jego pacierz i rozkazanie
Nie tylko lud —
Jeśli rozkaże, to słońce stanie,
Bo moc — to cud.

(Pośród niesnasek...)

Narrator

Słowacki zmarł 3. kwietnia 1849 roku. Pochowany został na cmentarzu Montmartre. Według relacji Zygmunta Kraśńskiego „Na pogrzebie 30 było ziomeków, nikt głosu nie zabrał, nikt nie uczcił choćby słowem jednego pamięci największego mistrza rymów polskich.” W 78 lat później, w roku 1927, delegacja rodaków z Warszawy zabierała doczesne szczątki poety z ziemi francuskiej do Ojczyzny. Prochy poety zostały złożone w podziemiach katedry na Wawelu. Józef Piłsudski kończąc przemówienie zwrócił się do oficerów: „W imieniu Rządu Rzeczypospolitej polecam Panom odnieść trumnę Juliusza Słowackiego do Krypty Królewskiej, by Królom był równy”.

Recytator

Z grobowca mego rosną lilije,
Grób jako biała czara prześliczna –
Światło po nocy spod wieka bije
I dzwoni cicha dusza muzyczna.
Ty każesz światłom onym zasnąć,
Muzykom ustać – duchowi zasnąć.

(Anioł ognisty...)

Bibliografia:

Markowski Stanisław: Juliusz Słowacki. Warszawa, 1987
Słowacki Juliusz: Wiersze i poematy. Warszawa, 1981
Warneńska Monika: Twój czas nade mną trwa. Lublin, 1996
Wojtuściszyn Edward: Żyłem z wami... „Biblioteka w Szkole” 1999 nr 5 s. 4-5

Maja Cieślak-Strzelec**Scenariusz uroczystości zakończenia roku szkolnego****Komentator**

(stoi przy mównicy)

Proszę wszystkich o powstanie.

Do hymnu! (hymn odtworzony z płyty).

Dzień dobry! Serdecznie witam przybyłych na dzisiejszą uroczystość zakończenia roku szkolnego:

- dyrektora szkoły,
- wychowawców klas,
- pracowników administracji i obsługi,
- uczniów klas szóstych,
- i was drodzy rodzice.

Szczególne dziś święto, na które długo czekała społeczność naszej szkoły. Za chwilę odbierzecie świadectwo z wynikami naszej wspólnej pracy. Za chwilę będziecie absolwentami tej szkoły i rozpoczniecie nowy etap w swoim życiu. Warto zapamiętać ten moment, bowiem w tym gronie widzimy się po raz ostatni. Niech ta uroczysta chwila na zawsze utrwali się w naszej pamięci.

Proszę o zabranie głosu dyrektora szkoły .
(przemówienie)

Komentator

Zapraszam do obejrzenia części artystycznej.

Uczeń kl.V

(„Pożegnanie ze szkołą” R. Pisarski)

Kapie się w słońcu czerwiec wesoły,
ptaki śpiewają w gęstwinie liści.
Po raz ostatni idą do szkoły
wychowankowie – szóstoklasiści.

Wietrzyk czerwcowy szumi w dąbrowie,

bzykają w kwiatach wesołe trzmiele.
Żegnają szkołę wychowankowie,
żegnają uczniów nauczyciele

Chór

Upływa szybko życie, jak potok płynie czas.
Za rok, za dzień za chwilę razem nie będzie nas.

Uczeń kl. V

(„Wspomnienie” Joanny Jabłońskiej)

Patrzcie tylko moje dzieci,
jak ten czas wam szybko leci.
Niedawno było przedszkole,
a już ponad sześć lat w szkole.

Za chwilę moi mili
będziemy się rozchodzili.
Myślcie więc zawczasu sami,
jaka przyszłość jest przed wami.

Chór

Upływa szybko życie, jak potok płynie czas.
Za rok, za dzień za chwilę razem nie będzie nas.

Uczeń kl. VI

(Barbara Bleja: „Pożegnanie ze szkołą” - zmienione)

Sześć lat spędzone w szkole, domu
pozwoliło nam zrozumieć wiele spraw.
Dziś ruszamy nowe pokonywać progi,
by uroki życia przeżywać nieraz.

Żegnamy więc wszystkich nauczycieli,
za minione lata dobre i te złe,
za to, że nas zawsze rozumieli,
dziękujemy Wam za troskliwe dni.

Naszym młodszym koleżankom i kolegom
zostawiamy uśmiech dobrych chwil.
W sercach Waszych niech zawsze zostanie
radość z dobrze tu minionych dni.

Chór

Upływa szybko życie, jak potok płynie czas.
Za rok, za dzień za chwilę razem nie będzie nas.

Uczennice kl. VI

Ale póki jeszcze jesteśmy razem, póki nie rozdzielił nas
ostatni dzwonek, póki nie powiedzieliśmy sobie do zoba-
czenia, póki nie skończył się ostatni dzień w szkole – po-
dziękujmy tym, którzy byli z nami i troszczyli się o nas
najlepiej, jak umieli, motywowali do lepszych ocen, cieszy-
li się z naszych osiągnięć...

Drodzy Pedagodzy, dziękujemy Wam:
(Uczniowie klas szóstych)

- Za trud i za serce.
- Za dodatkowe lekcje, na które tak niechętnie uczęsz-
czaliśmy.
- Za to, że byliście tak otwarci, a czasami na amen za-
mknięci.
- Za to, że wierzyliście w nas, kiedy my przestawaliśmy
wierzyć w siebie.
- Za cierpliwość, kiedy nam jej było brak.
- Za to, że uczyliście nas dostrzegać drugiego człowie-
ka, jego potrzeby i jego świat.

Uczniowie klas szóstych wręczają kwiaty nauczycielom.
W tle piosenka śpiewana przez chór.

Chór

Upływa szybko życie, jak potok płynie czas.
Za rok, za dzień za chwilę razem nie będzie nas.

Uczeń kl. V –

A teraz nastąpi ogłoszenie wyników Plebiscytu. Proszę
pana dyrektora o wręczenie orderów.
(rozdanie orderów)

Tytuł Mistrza Organizatora – czyli człowieka, który wie,
co i z kim można zawsze załatwić - otrzymuje...

Tytuł Mistrza Powalającego Poczucia Humoru – czyli
człowieka, który wie, jak rozładować każde napięcie, opo-
wiadając kolejny żarcik, z którego śmieją się nawet nauczy-
ciele – otrzymuje...

Tytuł Mistrza Zgrywusa – czyli człowieka, który wie,
że zawsze oliwa na wierzch wypływa – otrzymują...

Tytuł Mistrza Zawansowanego Leniwca - czyli człowie-
ka, któremu się wydaje, że nawet mrugnięcie jest olbrzymią
pracą i barierą nie do pokonania w jego wydaniu. To ten,
który mówi: „Podoba mi się praca, mogę siedzieć i przypa-
trywać się jej całymi godzinami” – otrzymuje...

Tytuł Mistrza Ściągania – czyli człowieka, któremu udało
się i to nie raz – otrzymuje...

Tytuł Mistrza Spóźnialskiego – czyli człowieka, który
po prostu spieszył się powoli, właściwie przede wszystkim
na ważny sprawdzian albo ogólnie na lekcje – otrzymuje...

Tytuł Mistrza Maniaka Komputerowego – czyli, czło-
wieka, który spał po trzy godziny, by przejść kolejną misję,
ale z pewnością nie kolejny etap szarego codziennego dnia
w szkole – otrzymuje...

Tytuł Mistrza Milczka – czyli człowieka, którego głos jest
wielką niewiadomą dla nauczycieli a nawet uczniów
– otrzymuje...

Komentator

Rusza was wielu ku swoim celom na własnych nogach.
Wszystkiego was nie nauczy starszych przestroga, ale po-
słuchajcie sentencji i wybierzcie coś dla siebie...

Wychowawcy klas szóstych

- I przychodzi w życiu taki czas, kiedy wszystko się koń-
czy, by zacząć się na nowo.
- Praca w młodości owocuje na starość
- Kiedy czegoś gorąco pragniesz, to cały wszechświat
działa potajemnie, by udało ci się to osiągnąć.
- Cokolwiek potrafisz lub myślisz, że potrafisz, rozpocznij to. Odwaga ma w sobie geniusz, potęgę i magię.
- Miej serce i patrzaj w serce.
- Największą chlubą nie jest to, aby nigdy się nie potknąć,
ale to, aby po każdym upadku dźwignąć się i stanąć
na nogi.
- Życie to raj, do którego klucze są w waszych rękach.
- Czekać na natchnienie to strata czasu. Trzeba zacząć
od wzięcia materiału i pobrudzenia nim sobie rąk.
- Czas przynosi radę. Należy oczekiwać jej cierpliwie.
- Uśmiechaj się często, bo śmiech to lekarstwo na prawie
wszystkie kłopoty tego świata.

Chór

Upływa szybko życie, jak potok płynie czas.
Za chwilę razem nie będzie nas.
Uklon.

Komentator

Proszę dyrektora o wręczenie dyplomu Prymusa Szkoły
– wręczenie nagrody i wpis do „Złotej Księgi”

Komentator

Proszę Pana dyrektora o wręczenie listów gratulacyjnych
i podziękowań dla rodziców.

Uczeń klasy VI

Proszę wszystkich absolwentów o przystąpienie do ślubowania.

Za chwilę staniemy się absolwentami. Do ślubowania.

Opuszczając szkołę podstawową dziękujemy nauczycielom i wszystkim wychowawcom za trud włożony w nasze wychowanie i wykształcenie.

(wszyscy absolwenci) Dziękujemy!

Ślubujemy ci szkołę strzec wiernie twego honoru a dalszą pracę i nauką rozślawiać twoje imię.

(wszyscy absolwenci) Ślubujemy ci szkołę!

Po ślubowaniu.

Komentator

Dzisiaj poznamy twarze i nazwiska osób, które swoją ciężką pracą zasłużyły na tytuł wzorowego ucznia i świadectwo z wyróżnieniem. O wręczenie świadectw i nagród proszę pana dyrektora.

Z uśmiechem i wspaniałymi wspomnieniami żegnamy się z Wami. Do widzenia.

Izabela Okrzesik-Frąckowiak

Multimedia w edukacji

Wykorzystanie multimediów w edukacji

- Co wiemy o nauczaniu?
- Co wiemy o uczniu?
- Co wiemy o multimediach?

Planując dowolną akcję dydaktyczną dydaktyk musi zadać sobie pytanie, jakie efekty kształcenia chce osiągnąć. Pedagogika wymienia trzy podstawowe grupy celów dydaktycznych, które dotyczą zdobywania wiedzy, umiejętności oraz kształtowania postaw. Zaplanowane zdarzenie edukacyjne powinno prowadzić do uzyskania przez ucznia określonej wiedzy (co? gdzie? jakie?), rozumienia i umiejętności zastosowania tejże wiedzy (jak?), a także wykształcenia pewnych postaw (dlaczego?). Pedagodzy wymieniają wiele stosowanych w praktyce sposobów zmiany czy kształtowania postaw. Można je ująć w trzy zasadnicze grupy: rozważanie o wartościach – edukacja humanistyczna; naśladownictwo – dobry przykład oraz zachęta do pożądanego wychowawczo działań – tzw. wymuszone lub inspirowane zaangażowanie. Media zrewolucjonizowały proces poznawania świata. Należy zdziwić się z faktem, że współczesny uczeń zmienił się radykalnie. System edukacji został zaprojektowany dla zupełnie innego ucznia. Dzisiejsi uczniowie należą do generacji, która dorastała w otoczeniu

nowych technologii. Całe świadome życie spędzili oni w otoczeniu komputerów, gier wideo, odtwarzaczy mp3, aparatów cyfrowych, telefonów komórkowych i wszystkich pozostałych cyfrowych zdobyczy XXI wieku. Mark Prensky, badacz mediów cyfrowych i ich wykorzystania w edukacji podaje, że przeciętny absolwent amerykańskiego college'u spędził mniej niż 5000 godzin na czytaniu, ale więcej niż 10 000 godzin grając w gry wideo, a 20 000 godzin oglądając telewizję. Komputer, gry, Internet, telefony komórkowe, SMS-y to integralne części życia pokolenia urodzonego po 1983 roku.

Podstawowe kompetencje

- **Zabawa** – zdolność do eksperymentowania z własnym otoczeniem jako forma ćwiczenia umiejętności rozwiązywania problemów.
- **Odgrywanie ról** – umiejętność przyjmowania alternatywnych tożsamości w celu improwizowania i odkrywania.
- **Symulacja** – zdolność do interpretowania i konstruowania dynamicznych modeli procesów świata rzeczywistego.
- **Zawłaszczanie** – umiejętność świadomego samplowania i remiksowania treści medialnych.
- **Wielozadaniowość** – umiejętność monitorowania własnego środowiska i w miarę potrzeb poświęcania uwagi istotnym detalom.
- **Dystrybuowane poznanie** – zdolność do wchodzenia w świadome interakcje z narzędziami rozszerzającymi zdolności mentalne człowieka.
- **Zbiorowa inteligencja** – umiejętność osiągania wspólnych celów poprzez wspólne gromadzenie wiedzy i porównywanie informacji z innymi osobami.
- **Ocenianie** – umiejętność oceny wiarygodności i rzetelności różnych źródeł informacji.
- **Nawigacja transmedialna** – śledzenie historii i informacji przepływających między różnymi platformami medialnymi.
- **Działanie w sieci** – zdolność do wyszukiwania, syntetyzowania i rozpowszechniania informacji.
- **Negocjacja** – umiejętność przemieszczania się pomiędzy grupami, dostrzegania i respektowania różnych punktów widzenia, oraz zrozumienia alternatywnych zestawów norm i podążania za nimi

Oferta edukacyjna skierowana do młodego człowieka powinna opierać się na multimedialnym przekazie. Kierując do ucznia przekaz w formie multimedialnej, wchodzimy niejako w jego naturalne środowisko, zamieniamy naukę w zabawę, budzimy zainteresowanie, ciekawość, a przez to zbliżamy się do osiągnięcia założonych celów nauczania.

Multimedia (z łac. Multum + Medium) to media, które wykorzystują różne formy informacji oraz różne formy ich przekazu (np. tekst, dźwięk, grafikę, animację, wideo) w celu dostarczania odbiorcom informacji lub rozrywki. Termin „multimedia” ma również zastosowanie w mediach elektronicznych służących do rejestrowania oraz odtwarzania treści multimedialnych. Multimedia posiadają cechy tradycyjnych technik mieszanych i sztuk pięknych, jednak mają szerszy zakres. Termin bogate media jest synonimem terminu multimedia interaktywne (Wikipedia).
<http://pl.wikipedia.org/wiki/Multimedia>

Multimedia są:

- demokratyczne,
- niezhierarchizowane,
- płynne,
- różnorodne,
- włączające.

Nieprzebrane zasoby internetu pełne są materiałów o charakterze edukacyjnym. Większość renomowanych uczelni udostępnia w trybie on-line wykłady
<http://www.wo.amu.edu.pl/srf2005/film.htm>

treść kursów internetowych <http://www.codn.edu.pl>

Każda instytucja realizująca misję edukacyjną umieszcza na swoich stronach internetowych materiał o charakterze edukacyjnym. <http://www.fizyka.osw.pl/FILMY/tabid/166/Default.aspx>

Świadome, celowe i skuteczne wykorzystanie multimedii w edukacji musi opierać się na metodycznych podstawach. Bez ustalenia celów kształcenia, bez zdefiniowania, do kogo kierujemy przekaz, z kim chodzimy w tę edukacyjną grę – nie możemy efektywnie projektować procesu kształcenia. Kształ-

cąc umiejętności i postawy musimy zbudować zaangażowanie. Media są doskonałym narzędziem, które nam w tym pomogą. Musimy jednak pamiętać, by przygotowane przez nas multimedialne zdarzenie edukacyjne charakteryzowało się takimi nieodłącznymi cechami multimedii, jak: interaktywność, elastyczność, współzawodnictwo czy bogactwo przekazu.

O nowej podstawie programowej z fizyki w gimnazjum

Nowa podstawa programowa z fizyki, obowiązująca od września 2009 w klasach pierwszych gimnazjum, składa się z wymagań:

- szczegółowych (1.1–7.12) zawierających treści obowiązkowe;
- przekrojowych (8.1–8.12), w których wymieniono umiejętności, jakie nauczyciel powinien kształtować w ciągu całych trzech lat pobytu ucznia w gimnazjum;
- doświadczalnych (9.1–9.14), czyli 14 doświadczeń, które uczniowie powinni obowiązkowo wykonać.

W dotyczących reformy dokumentach MEN czytamy, że nowy (obowiązujący od roku 2012) egzamin przeprowadzany w klasie trzeciej gimnazjum (po trzecim etapie kształcenia) obejmie wszystkie wyżej wymienione wymagania oraz wymagania dla etapów wcześniejszych. Oznacza to, że nauczyciel gimnazjum powinien bardzo skrupulatnie przeanalizować powyższe wymagania i ściśle przestrzegać, punkt po punkcie, ich realizacji. Nowa podstawa programowa stawia przed nauczycielami nowe wyzwania związane z obowiązkowym wykonywaniem doświadczeń przez uczniów i z kształtowaniem częściowo całkiem nowych umiejętności wymienionych w wymaganiach przekrojowych. Zamieszczone niżej uwagi powinny ułatwić nauczycielom dokonanie koniecznych zmian przystosowujących nauczanie fizyki do nowych priorytetów.

Uwagi dotyczące wymagań szczegółowych

W porównaniu z obecnie realizowaną podstawą, zakres materiału fizyki w gimnazjum został dość znacznie ograniczony. Usunięto m.in. treści z astronomii i z fizyki jądrowej, znacznie okrojono zagadnienia dotyczące elektromagnetyzmu. Należy zwrócić uwagę, że **obowiązkowo** w gimnazjum omawia się tylko ruch prostoliniowy (patrz wymagania szczegółowe punkt 1). Chodzi tu o ruch odbywający się stale w tę samą stronę. Tylko w takim ruchu przebyta przez ciało droga jest równa wartości przemieszczenia i do obliczania wartości prędkości średniej można stosować wzór $V=s/t$.

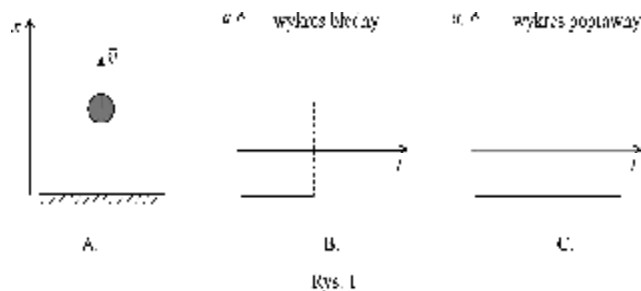
Stosowanie na lekcjach fizyki tego wzoru do obliczania wartości prędkości średniej dla innych ruchów jest niepoprawne. Fakt, że w podstawie programowej znajdują się zasady dynamiki Newtona, świadczy o konieczności wprowadzenia pojęcia wektora. Bez tego pojęcia nie ma możliwości omawiania tych zasad. Uczeń powinien się dowiedzieć, że wielkości fizyczne dzielą się na skalare i wektorowe. Do opisu wielkości wektorowej nie wystarczy podać jej wartości, konieczny jest kierunek, zwrot i punkt przyłożenia (inaczej zaczepienia, np. siłę zaczepiamy zawsze do ciała, na które ta siła działa). W celu utrwalenia wiedzy o fizycznych wielko-

ściach wektorowych należy w gimnazjum wyraźnie odróżniać wielkość wektorową od jej wartości. I tak, np. $v = 2\text{ m/s}$ to wartość prędkości, a nie prędkość. $F = 5\text{ N}$ to wartość siły, a nie siła!

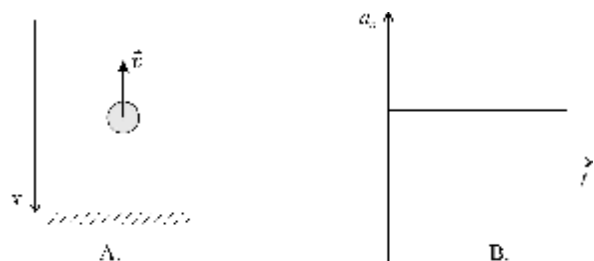
Posługiwanie się w gimnazjum tak starannym językiem fizyki znacznie ułatwia uczniom rozumienie mechaniki w szkole ponadgimnazjalnej. Warto poinformować także uczniów, że w języku angielskim prędkość to *velocity*, a wartość prędkości to *speed*, czyli po polsku szybkość. Pozwoli to lepiej rozumieć wyszukane w Internecie anglojęzyczne teksty fizyczne (a także anglojęzyczne teksty piosenek). Warto także zwrócić uwagę na punkt 1.6 nowej podstawy programowej. Wynika z niego, że pojęciem przyspieszenia, a więc i wzorem,

$$a = \frac{v - v_0}{t}$$

można posługiwać się w gimnazjum tylko dla ruchu prostoliniowego przyspieszonego. Jest to w pełni uzasadnione. Zastosowanie tego wzoru do opisu ruchu opóźnionego prowadzi do poważnych błędów merytorycznych. Podstawiając wartości liczbowe, uczeń uzyskuje ujemną wartość przyspieszenia. Z matematyki wiadomo jednak, że **wartość wektora nie może być ujemna!** Ponadto uczeń przyswaja sobie nieprawdziwą informację, że w ruchu opóźnionym przyspieszenie jest ujemne. Dysponując taką wiedzą wyniesioną z gimnazjum, uczeń sporządza wykres zależności przyspieszenia od czasu, np. dla piłki rzuconej w górę, w postaci pokazanej na rysunku 1B. Jest to wykres błędny. Poprawny wykres ma postać jak na rysunku 1C.

Wartość przyspieszenia zarówno w ruchu przyspieszonym, jak i opóźnionym jest dodatnia. Z wektorowym charakterem tej wielkości wiąże się współrzędna przyspieszenia, która może być dodatnia lub ujemna, ale jej znak nie zależy od tego, czy ruch jest przyspieszony, czy opóźniony, tylko od wyboru zwrotu osi x , wzdłuż której porusza się piłka. Jeśli przyjmujemy, tak jak na rysunku 1A, że oś x jest zwrócona w górę, to podczas całego ruchu (opóźnionego w górę i przyspieszonego w dół) przyspieszenie piłki (przyspieszenie ziemskie) jest zwrócone przeciwnie do zwrotu osi, więc współrzędna przyspieszenia jest ujemna (rys. 1C). Gdyby oś x zwrócić w dół (rys. 2A), to wektor przyspieszenia miałby zwrot zgodny ze zwrotem osi x i wykres zależności przyspieszenia od czasu dla piłki miałby postać jak na rysunku 2B.

Rys. 2

Twórcy podstawy programowej starali się w tym przypadku nie dopuszczać do sytuacji, w której nauczyciel liceum musiałby zanegować wiedzę zdobytą przez ucznia w gimnazjum. To godzi w autorytet nauczyciela gimnazjum, a przede wszystkim poważnie utrudnia uczniowi rozumienie fizyki w szkole ponadgimnazjalnej. W konsekwencji m.in. takich niejednoznaczności tylko 6% uczniów wybiera ten przedmiot do matury. W wymaganiach szczegółowych nowej podstawy programowej zwraca uwagę pominięcie np. zjawiska elektryzowania przez indukcję. Usunięto także pojęcia: pola elektrycznego i magnetycznego, pozostawiając równocześnie fale elektromagnetyczne i ich rodzaje. Nauczyciel ma jednak prawo do omówienia tych tematów, bo sam odpowiada za realizowany program nauczania (programy nie podlegają akceptacji MEN). Ponadto w załączniku nr 4 dokumentów MEN czytamy, że: „W ocenianiu wewnątrzszkolnym wymagania mogą być rozszerzone zgodnie z realizowanym programem nauczania”.

Uwagi dotyczące niektórych wymagań przekrojowych

Umiejętności, których dotyczą te wymagania, należy świadomie kształtować przez cały okres pobytu ucznia w gimnazjum. Większość z 12 wymagań przekrojowych zamieszczonych w nowej podstawie programowej jest związana

z wykonywaniem doświadczeń. I tak, np. umiejętność opisywania doświadczeń (wymaganie przekrojowe 8.1) można kształtować, wprowadzając wzorzec opisu składający się z następujących elementów:

- cel doświadczenia (zawierający problem badawczy),
- konieczne przyrządy,
- kolejne czynności i pomiary,
- wyniki obserwacji lub obliczenia (prowadzące do otrzymania wyników doświadczenia),
- wykonanie schematycznego rysunku obrazującego układ doświadczalny (jeśli zachodzi taka potrzeba),
- wniosek (stanowiący rozwiązanie problemu).

Początkowo uczeń powinien otrzymywać pełne opisy doświadczeń, które wykonuje. Z czasem niektóre elementy pozostawiamy do samodzielnego zapisania. Tym sposobem w ciągu trzech lat uczeń powinien w pełni opanować umiejętność opisywania doświadczeń. Umiejętność planowania doświadczenia (wymaganie przekrojowe 8.12) można kształtować, dzieląc klasę na kilkusobowe zespoły, które otrzymują to samo zadanie tak dobrane, by można je było rozwiązywać różnymi sposobami. Oto przykład z podręcznika Świat fizyki: Tato zamontował w ogródku plastikowy

okrągły basenik. Za pomocą gumowego węża będzie go napełniał wodą. Zaplanuj pomiary, które pozwolą ci wyznaczyć masę wody w całkowicie wypełnionym basenie, tzn.:

- wymień potrzebne przyrządy,
- wymień kolejne czynności i pomiary, które masz zamiar wykonać,
- podaj (jeśli jest taka potrzeba) dodatkowe dane, np. z tablic, które będą ci potrzebne do obliczeń.

Każdy zespół pracuje nad własnym pomysłem i opisem, następnie prezentuje go, a wszyscy uczniowie po dyskusji wybierają najlepszy ich zdaniem sposób. W doświadczeniach obowiązkowych nr 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.8, 9.9, 9.12 uczeń ma **wyznaczać** wielkości fizyczne, wykorzystując ich związki z wielkościami mierzonymi bezpośrednio

$$u = \frac{s}{t}, \text{ czy } R = \frac{U}{I}.$$

W takim przypadku musi się wykazać umiejętnością opisaną w wymaganiu 8.11. Powinien zapisać wynik obliczenia z dokładnością do dwóch lub trzech cyfr znaczących, czyli wartościowych. To, z dokładnością do ilu cyfr wartościowych przybliżamy wynik obliczenia, zależy od dokładności użytych przyrządów i metody pomiaru. Cyfry wartościowe, w wyniku uzyskanym z obliczenia, numerujemy od pierwszej niezerowej cyfry, od lewej strony tego wyniku. Oto przykład: Załóżmy, że wyznaczając masę ciała za pomocą dźwigni dwustronnej (wymaganie doświadczalne 9.4), w wyniku mnożenia znanej masy przez iloraz długości ramion, otrzymaliśmy 0,075419 kg.

Podajemy wynik z dokładnością do trzech cyfr wartościowych: Cyfry wartościowe to 7, 5 i 4. Ponieważ kolejna cyfra to 1, czyli mniej niż 5, wynik zaokrąglamy do 0,0754 kg. Tylko nieliczne zadania z obecnie funkcjonujących na rynku zbiorów zadań nadają się do kształtowania umiejętności zawartej w wymaganiu nr 8.2. Oto przykład zadania z podręcznika Świat fizyki, pomocny w kształtowaniu tej umiejętności:

Przeczytaj poniższy fragment wiersza Wisławy Szymborskiej „Ruch”. Wyodrębnij z tekstu treści fizyczne oraz chemiczne i napisz komentarz, czyli „co autorka miała na myśli”.

*„Ty tu płaczesz, a tam tańczą
A tam tańczą w twojej łzie
(...)”*

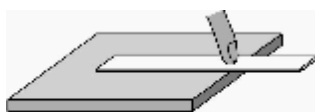
*Ten lekkoduch wodór z tlenem
Te gagatki chlor i sól”.*

Wymagania 8.8 i 8.9 są związane z umiejętnością sporządzania wykresów i odczytywania danych z wykresów. Kształtowanie tej umiejętności prawdopodobnie spadnie całkowicie na barki nauczyciela fizyki. Z podstawy programowej do nauczania matematyki w szkole podstawowej wykreślono pojęcia: osi liczbowej i układu współrzędnych. Pojawiają się one dopiero w ósmym dziale (na 11) gimnazjalnej podstawy programowej z matematyki. Z tego powodu w podręczniku Świat fizyki zamieszczono specjalny paragraf poświęcony sporządzaniu wykresów. Zawartość tego paragrafu to treści „użytkowe”, ograniczone

do zaspokojenia potrzeb związanych z wymaganiami podstawy programowej z fizyki. Jak widać, niektóre umiejętności, do których kształtowania obli- guje nas podstawa programowa, są zupełnie nowe i należy na nie zwrócić szczególną uwagę.

Uwagi dotyczące wymagań doświadczalnych

Doświadczenia, które uczniowie mają obowiązek wykonać w gimnazjum, są stosunkowo proste i powszechnie znane nauczycielom. Ich wykonywanie nie wymaga używania specjalistycznego sprzętu. Proste zestawy, wraz ze szczegółowymi opisami doświadczeń, można tanio zakupić. Jedynym doświadczeniem, którego wykonanie może sprawiać trudność, jest doświadczenie nr 13. Uczeń ma wytwarzać „dźwięk o mniejszej i większej częstotliwości...”. Rzecz w tym, że częstotliwości drgań źródła dźwięku nie można

Rys. 3

zaobserwować gołym okiem. Uczeń może zaobserwować jedynie, że np. wprawiony w ruch drgający ka- wałek plastikowej linijki wydaje tym wyższy dźwięk, im jest krótszy. Twórcy podręcznika *Świat fizyki* pokazują różnice w częstotliwości drgań na filmie wykonanym odpowiednią kamerą. Poważ- nym problemem dla nauczycieli fizyki będzie brak podziału klas na grupy. **Zapewnienie właściwej opieki nad uczniami podczas wykonywania doświadczeń w klasie ponad trzydziestoosobowej jest zadaniem do rozwiązania nie tylko dla na- uczycieli fizyki, ale także dla dyrekcji szkół i rad pedagogicznych.**

Literatura:

1. Podstawa programowa z fizyki dla gimnazjum: www.reformaprogramowa.men.gov.pl.
2. Sagnowska Barbara, O współrzędnej wektora, film dydaktyczny, ZamKor, Kraków.
3. Świat fizyki, cz. 1, red. Barbara Sagnowska, ZamKor, Kraków 2009, numer dopuszczenia MEN do użytku szkolnego: 11/1/2009.
4. Strona internetowa: fizyka.zamkor.pl (Zestawy doświadczenia, ZamKor Laboratorium).

Informacja o autorce:

Dr Barbara Sagnowska, nauczycielka, były wielo- letni pracownik Zakładu Dydaktyki Fizyki WSP w Krakowie (obecnie Uniwersytet Pedagogiczny), autorka podręczników z fizyki. Uhonorowana nagrodami: „Podręcznik XXI wieku”, Polskiej Aka- demii Umiejętności, Filipa Kallimacha.

Barbara Pankiewicz

II Miejski Konkurs Przyrodniczy w Pile

W roku szkolnym 2008/2009 do kalendarza konkursów miejskich możemy wpisać drugi Miejski Konkurs Przyrod- niczy dla Szkół Podstawowych.

Inicjatorami tego konkursu są : przedstawiciel ODN- doradca metodyczny biologii i przyrody Barbara Pankie- wicz oraz nauczyciele przyrody: Pani Marlena Wesołowska ucząca w Zespole Szkół nr 3 i Salezjańskiej Szkole Podsta- wowej oraz Pani Emilia Ludka –nauczyciel Salezjańskiej Szkoły Podstawowej. Patronat honorowy nad konkursem objął Prezydent Miasta Pily Zbigniew Kosmatka.

W tym roku szkolnym organizacji i przeprowadzenia konkursu podjęły się Panie: Beata Skibińska i Ewa Łoś – nauczyciele przyrody uczący w Szkole Podstawowej nr 1.

Celem konkursu jest wyłanianie uczniów zdolnych, roz- budzanie zainteresowań przyrodniczych wśród nich. Po- przez konkurs ukazujemy uczniów wyróżniających się wie- dzą i umiejętnościami z tak rozległej wiedzy jaką jest przy- roda. Nie bez znaczenia są nauczyciele, którzy potrafią roz- budzić w swoich wychowankach zainteresowanie otaczają- cym ich światem. 03 marca 2009 roku dzięki uprzejmości dyrekcji Szkoły Podstawowej nr 1 konkurs mógł się odbyć w tej szkole. Udział wzięło 42 uczniów. Uczniowie mieli do rozwiązania test, za który mogli uzyskać 40 punktów. Ar- kusz składał się z zadań zamkniętych i zadań otwartych. Czas na rozwiązanie to 1 godzina.

Komisja w składzie:

- Barbara Pankiewicz - doradca metodyczny biologii i przyrody
 - Marlena Wesołowska - Zespół Szkół nr 3 i Salezjańska Szkoła Podstawowa
 - Ewa Łoś- Szkoła Podstawowa nr 1
 - Beata Skibińska – Szkoła Podstawowa nr 1
 - Małgorzata Lipska - Zespół Szkół nr3
 - Anna Bernasiewicz - Szkoła Podstawowa nr 4
 - Grażyna Sawula- Szkoła Podstawowa nr 2
 - Justyna Karpińska- Szkoła Podstawowa nr 7
- sprawiła prace i wyłoniła zwycięzców.

Są nimi:

I miejsce: 39 punktów

Dembowska Zuzanna uczennica ZS nr2 ; nauczyciel przy- gotowujący Barbara Buller.

II miejsce: 37 punktów

Solarski Marcin uczeń ZS nr 3; nauczyciel przygotowują- cy : Marlena Wesołowska.

III miejsce: 34 punkty

Skibiński Krzysztof uczeń SP nr 2; nauczyciel przygoto- wujący: Krzysztof Krutel.

Ponadto wyróżnienia otrzymują uczniowie:

- **Gadziala Marta** uczennica ZS nr1 ;
nauczyciel przygotowujący : Małgorzata Lipska.
- **Rzeczycka Katarzyna** uczennica SP nr7;
nauczyciel przygotowujący :Małgorzata Nowojska.
- **Kołodziej Marta** uczennica ZS nr 3;
nauczyciel przygotowujący : Marlena Wesołowska.
- **Politowska Pamela** uczennica ZS nr 3;
nauczyciel przygotowujący : Marlena Wesołowska.
- **Pawłowska Paulina** uczennica ZS nr 2;
nauczyciel przygotowujący : Barbara Buller.
- **Maciejewski Rafał** uczeń SP nr 12;
nauczyciel przygotowujący: Bożena Jabłońska.
- **Szydelko Izabela** uczennica SP nr 12;
nauczyciel przygotowujący: Monika Niezbecka.

Serdecznie gratuluję uczniom oraz nauczycielom ich przygotowujących. Nagrody za zajęcie 1-3 miejsca zostaną wręczone na podsumowaniu konkursów miejskich w końcu roku szkolnego. Osoby wyróżnione otrzymają dyplomy.

Lucyna Belka-Sendlak

Sprawozdanie z przebiegu IV Rejonowego Konkursu Ortograficznego klas III „Ortograficzne łamanie głowy”

Dnia 29. V. 2009 r. w Publicznej Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Krajence odbył się IV REJONOWY KONKURS ORTOGRAFICZNY szkół naszego rejonu. Swoje uczestnictwo zgłosiło 12 szkół: SP nr 2 Złotów, SP Skórka, SP Wysoka, SP Kleszczyna, SP Stawnica, SP nr 3 Złotów, SP nr 1 Złotów, SP Głubczyn, SP Tarnówka, SP Święta, SP Radawnica oraz SP Krajenska.

Każdą szkołę reprezentował mistrz ortografii wyłoniony w szkolnych eliminacjach. Organizatorzy konkursu opracowali regulamin, który w lutym przekazali wszystkim szkołom. Zadania konkursowe przygotowała przewodnicząca komisji – Wanda strzelec – przedstawiciel ODN w Pile.

Komisja w składzie:

- Wanda Strzelec - przewodnicząca
- Beata Dardas
- Małgorzata Sosnowska

skrupulatnie sprawdziła prace uczniów i przyznała:

- I miejsce – Bartosz Jabłoński – Radawnica – 137,5 pkt.
- II miejsce – Izabela Kozak – Złotów – 136 pkt.
- III miejsce – Zuzanna Juszczak- Stawnica – 134,5 pkt.

4 wyróżnienia:

- Mateusz Serwan- Krajenska – 134 pkt
- Martyna Matuszak – Złotów – 133 pkt.
- Natalia Zdrenka – Kleszczyna – 133 pkt.
- Natalia Grzewińska – Wysoka – 131 pkt.

Nagrodzeni uczniowie otrzymali wspaniałe nagrody w postaci dyplomów, książek, przyborów szkolnych i poduch, a pozostali uczestnicy konkursu otrzymali upominki w postaci porcelanowych gąsek, poduszek, smyczy. Wszystkie nagrody oraz poczęstunek zakupiono z funduszy zdobytych od ofiarnych i życzliwych sponsorów z Krajunki. Mistrz Ortografii otrzymał także koszulkę z nadrukiem : Mistrz Ortografii – Krajenska 2009. Przy okazji konkursu dla dzieci klas III, organizatorzy przygotowali dyktando z humorem dla nauczycieli, wyłaniając „MISTRZA ORTOFRAJDY”. Tytuł ten otrzymały panie Iwona Ornat – SP Wysoka, Grażyna Wiśniewska – Radawnica i Lucyna Belka – Sendlak z Krajunki. Organizatorkami konkursu były: **Lucyna Belka – Sendlak, Beata Dardas, Barbara Krzezińska.**

Sławomira Lewińska

Sylwetka nauczyciela

Urodziła się 14 lutego 1963 roku w przepięknym, zabytkowym miasteczku na Pomorzu, w Bytowie. Po ukończeniu szkoły podstawowej, a następnie Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Koszalinie, na kierunku wystawiennictwo rozpoczęła pracę nauczyciela plastyki w nowo otwartej szkole podstawowej nr 5 w rodzinnym Bytowie. W trakcie pracy doskonała swoje przygotowanie pedagogiczne. W 1985 roku wspólnie z mężem przeprowadziła się do Piły, gdzie rozpoczęła pracę w „ósemce” (szkoła podstawowa nr 8), również jako nauczyciel plastyki. Ukończyła pedagogikę w Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku, a następnie sztukę (studia podyplomowe) na Akademii Muzycznej w Poznaniu.

Aktualnie pracuje w dawnej „ósemce”, jednak już (jako nauczyciel plastyki) w gimnazjum nr 5. W ramach swoich kompetencji prowadzi koło plastyczne „GIMNAZJALNI ARTYŚCI PIĄTKI”, którego członkowie kilka razy uczestniczyli w Targach Książki Edukacyjnej „LIBRA”, ukazując swój artystyczny dorobek w formie warsztatów prezentujących ciekawe i nowatorskie techniki plastycznych np. decoupage. Uczniowie –członkowie koła prowadzili również współpracę z PRZYTULISKIEM przy Parafii świętego Antoniego organizując warsztaty plastyczne, zbiórki drobnych upominków oraz imprezy okolicznościowe min. Mikołajki, zabawę karnawałową, Dzień Dziecka, czy też quizy.

Razem z koleżankami z gimnazjum (min. A. Wrzeszcz, E. Kluge, J. Ficerman, B. Mickiewicz, M. Jaroszevska) przystąpiła do akcji zorganizowanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej i Gazetę Wyborczą skierowanej do twórczych nauczycieli w ramach programu „Nauczyciel z klasą”. Głównym założeniem w/w programu była publiczna prezentacja swoich umiejętności poprzez Internet oraz dzielenie się wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami.

Dorobek tego doświadczenia zaprezentowany został także podczas IV FORUM TWÓRCZYCH NAUCZYCIELI w Pile. Ma również w swoim dorobku laureata Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Sztuce oraz inne, liczne sukcesy swoich wychowanków (w konkursach ogólnopolskich V miejsce CARTOON NETWORK, TĘCZA, w międzynarodowym konkursie plastycznym „Bałtyckie fantazje” i projekty exlibrisów o tematyce kościuszkowskie prezentowane w Muzeum Panoramy Racławickiej we Wrocławiu). Uczniowie jej biorą udział w konkursach na terenie Piły. Poza działalnością konkursową promują swoją szkołę w środowisku lokalnym prezentując w Pile Biuletynie Oświaty prace uczniowskie: pracę konkursową „Mój szkolny kolega z Afryki” oraz wspomniane już ex librisy kościuszkowskie.

Od 2007 roku odnowiła swoje bliskie - rzeźbiarskie „spotkania 3D”, dzięki warsztatom ceramicznym organizowanym w PDK, na których realizuje się w różnych gatunkach rzeźby. „Przynależność do Stowarzyszenia JELO mobilizuje swoje artystyczne pasje, których efekty prezentuje na kolejnych wystawach zbiorowych poczynając od pierwszej wystawy Stowarzyszenia Twórczych Nauczycieli JELO w PSM „Labirynt” w 2006r. następnie w 2007, 2008, 2009 roku. Poza działalnością konkursową promują swoją szkołę środowisku lokalnym także prezentując w Pile Biuletynie Oświaty prace swoich uczniów: pracę konkursową „Mój szkolny kolega z Afryki”.

Przykładowe prace uczniów:

Biblioteka Pedagogiczna w Pile

Wiesława Leszko

Bezpieczne przedszkole (bibliografia w wyborze)

„Może wiek XXI przyniesie realne
możliwości urzeczywistnienia
pięknych idei edukacji przyjaznej dzieciom,
dającej szanse ich szczęśliwego rozwoju”
Tadeusz Lewowicki

Dziecko w wieku przedszkolnym charakteryzuje się jeszcze rozproszoną uwagą, skłonnością do ryzykowania, żywiołowych decyzji. Brak doświadczenia sprawia, że chwytają narzędzia w sposób nieodpowiedni, co może doprowadzić do skaleczeń. Dziecko nie zdaje sobie sprawy z popełnianych błędów. Dlatego w sposób kontrolowany należy dostarczać dzieciom przeżyć, wzbogacać i pogłębiać doświadczenia, kształtować nawyki i dążyć do właściwych postaw. Uczyć zachowań w różnych okolicznościach. W tym właśnie kierunku powinny zmierzać działania wychowawcze w przedszkolu:

- przekazywanie wiedzy o zdrowym stylu życia, ocenianie zachowań służących zdrowiu,
- tworzenie sytuacji pozwalających na poznanie możliwości własnych dziecka i innych ludzi (pleć, stan zdrowia, doświadczenia),
- uczenie zasad postępowania warunkującego bezpieczeństwo dziecka,
- kształtowanie nawyków higienicznych i zachowań prozdrowotnych,
- wdrażanie do zachowań akceptowanych społecznie,
- stworzenie okazji do dokonywanych przez dziecko wyborów i zdawania sobie sprawy z konsekwencji.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych zobowiązuje placówki przedszkolne do zapewnienia opieki, wychowania i uczenia się w atmosferze akceptacji i bezpieczeństwa. Tworzone programy *bezpieczne przedszkole* ma zapewnić dzieciom odpowiedni zasób wiadomości i umiejętności niezbędnych do zapobiegania i radzenia sobie w sytuacjach zagrożeń ich zdrowia i bezpieczeństwa. Program *bezpieczne przedszkole* obejmuje cykl zajęć wychowawczych promujących bezpieczne zachowania.

Polecana przez Pedagogiczną Bibliotekę literatura może ułatwić realizację tego programu. W przedstawionej bibliografii uwzględniono wydawnictwa zwarte i artykuły z czasopism oraz scenariusze zajęć skierowane do przedszkolaków, nauczycieli i rodziców pochodzące z opracowania: Scenariusze zajęć – „Bezpieczne przedszkole” wydane przez CIOP-PIB.

WYDAWNICTWA ZWARTE:

1. Chauvel Denis: Gry i zabawy w przedszkolu: rozwijanie

spostrzegawczości, kreatywności i inteligencji.
– Warszawa: „Cyklady”, 1999 **sygn. 93 862**

Książka zawiera zestaw atrakcyjnych propozycji gier i zabaw dla wychowawców dzieci wszystkich grup wiekowych. Każda część książki składa się z konspektów ułatwiających praktyczne wykorzystanie pomysłów.

2. Dynamika rozwoju samodzielności dziecka w wieku przedszkolnym / Kinga Kusza. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2006 **sygn. 95 635**
3. Edukacja przedszkolna a integracja społeczna / Danuta Al.-Khamisy. – Warszawa: „Żak”, 2006 **sygn. 96 280- 81**
4. Edukacja przedszkolna z partnerskim udziałem rodziców / Maria Bolera. – Toruń: „Akapit”, 2006 **sygn. 98 049 P**
5. Fuchs Birgit: Gry i zabawy na dobry klimat w grupie. – Kielce: „Jedność”, 1999 **sygn. 39 383** Filia Złotów
6. Ja i mój świat: gry i zabawy rozwijające kompetencje społeczne dzieci / Gisera Walter. – Kielce: „Jedność”, 2006 **sygn. 93 376 P**
7. Klus-Stańska Dorota, Nowacka Marzena: Bezpieczeństwo dzieci: Scenariusze zajęć dla rodziców i nauczycieli. – Kraków: „Impuls”, 1999 **sygn. 83 722**
Niniejsza książka jest poszerzona i zmodyfikowana wersją pozycji „Profilaktyka zagrożeń dzieci i młodzieży”. Oprócz omawianych, takich tematów jak zdrowe odżywianie czy bezpieczeństwo, duża część przewodnika dotyczy problematyki rzadko podejmowanej w domach tematyki, np. molestowania seksualnego, presji grup rówieśniczych, uzależnień od środków odurzających. Pracę dydaktyczną nauczycielom ułatwia nie tylko opis przebiegu zajęć, ale szeroki wybór materiałów źródłowych.
8. Łada-Grodzicka: ABC... program wychowania przedszkolnego XXI wieku. – Wyd. 8. – Warszawa: WSiP, 2008 **sygn. 97 771 P**
9. Nauka komunikowania się w grupie przedszkolnej / Krzysztof Prusko. – Warszawa: „Cyklady”, 2000 **sygn. 93 867**
Książka zawiera 52 konspekty praktycznych zajęć, których celem jest stworzenie okazji do nauki komunikowania się w grupie. Ćwiczenia ułatwiają dzieciom nawiązywanie kontaktów, wymianę doświadczeń i umocniły nawyki wspólnego działania.
10. Przedszkole przyjazne dzieciom (scenariusz zajęć przedszkolnych) / red. Anna Blek. – Toruń: „Akapit”, 2001 **sygn. 91 782-3**
Praca prezentuje scenariusze zajęć z dziećmi w przedszkolu. Autorka preferuje metody wyzwalające dziecięcą aktywność o charakterze twórczym, innowacyjnym, pomysłowym. Zajęcia przygotowane przez autorkę opracowania pobudzają różnorodną aktywność dzieci.

11. Środowisko w wychowaniu przedszkolnym / Denise Chauvel, Pascal Chauvel. – Warszawa: „Cyklady”, 2000 **sygn. 85 134 P**
12. Świat społeczny dziecka / Beata Łaciak – Warszawa: „Żak”, 1998 **sygn. 85 040-41 P**
13. „W przedszkolu uczę się dobrych manier”- kształtowanie kultury bycia 6-latków jako cele edukacji elementarnej / Jadwiga Bogunka, Dorota Borta, Beata Janikowska // W: Edukacja kulturalna w szkole / red. nauk. Krzysztof Polak. – Kraków: Wydaw. Uniwersytet Jagielloński, 2004. – s.63-85 **sygn. 93 601-2**
14. Wesołowska Anna Maria: Bezpieczeństwo młodzieży: poradnik prawny. – Warszawa: „Politext”, 2008
Publikacja, to jest pracą szczególną. Powstała z myślą o tym, by ustrzec młodzież przed skutkami łamania prawa. Publikacja składa się z szeregu różnych felietonów, z których każdy może być kanwą osobnej lekcji wychowawczej. Podczas tych lekcji można w sposób szczerzy i otwarty wyrazić swoje opinie, zapoznać się z obowiązującym prawem, spróbować dociec przyczyn zaistniałych sytuacji, a także wyeksponować swoje dotychczasowe poglądy. Te lekcje to pierwszy krok do kształtowania państwa prawa, w którym my wszyscy będziemy czuli się dobrze i bezpiecznie.
15. Zdrowie w edukacji elementarnej: wprowadzenie do konstruowania programów autorskich. red. Danuta Skulisz. – Kraków: Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2004 **sygn. 94 252-3**
W publikacji znalazły miejsce rozważania dotyczące miejsca edukacji zdrowotnej w reformowanym systemie edukacji. Praca ma charakter podręcznika dla nauczycieli i zawiera treści odnoszące się do przedmiotu oraz celów edukacji zdrowotnej.
15. Zabawy relaksacyjne dla przedszkolaków / Denis Chauvel. - Warszawa: „Cyklady”, 2000 **sygn. 85 135 P**
3. Bezpieczne uczestnictwo dzieci w ruchu drogowym / Marek Rybakowski // Życie Szkoły. – 2003, nr 7, s. 403-406
4. Bezpieczne uczestnictwo w ruchu drogowym. Cz.1 / Henryk Śnieżek // Edukacja dla Bezpieczeństwa. – 2005, nr 2, s. 60-62, Cz. 2 nr 3, s. 63-66
5. Bezpieczne użytkowanie urządzeń poznawanych na lekcjach techniki / Józef Kućmierowski // Wychowanie Techniczne w Szkole. – 1997, nr 1, s. 15-17
6. Bezpieczne wakacje: scenariusz / Monika Szczepańska. – Wychowanie Komunikacyjne. – 2006, nr 1, s. 4 - 7
7. Bezpieczne wakacje / Krzysztof Kruszek // Życie szkoły. – 2007 nr 6, s. 8-12
8. Bezpieczne wakacje / Jadwiga Chrostek // Wychowanie Komunikacyjne. – 2004, nr 2, s. 7
9. Bezpieczne wędrówki / Danuta Łazuchiewicz // Wychowanie Techniczne w Szkole. – 2005, nr 5, s. 29-30
10. Bezpieczne wędrówki / Blanka Myszkowska // Edukacja Przyrodnicza w Szkole Podstawowej. – 2002, nr 1, s. 123-120
11. Bezpieczne zabawy zimowe: scenariusz zajęć zintegrowanych / Grażyna Owierczuk // Wychowanie Komunikacyjne. – 2001, nr 11, s. 9-10
12. Bezpieczny w przedszkolu / Helena Prus-Wiśniewska // Wychowanie w Przedszkolu. – 2006, nr 1, s. 27-31
13. Bezpieczny za progiem domu i przedszkola / Helena Prus-Wiśniewska // Wychowanie w Przedszkolu. – 2008, nr 5, s. 32-37
14. Bezpieczny przedszkolak? Renata Kamieniowska // Wychowanie w Przedszkolu. – 2006, nr 10, s. 37-39 „Spotkanie z osobą nieznaną”
15. Bezpieczny (?) przedszkolak. „Obce ręce” – profilaktyczny program edukacji społecznej dzieci w wieku przedszkolnym / Małgorzata Falkiewicz-Szułt // Wychowanie na Co Dzień. – 2006, nr 5, s. 21-30
16. Pierwsza pomoc od przedszkolaka-edukacja dla bezpieczeństwa w przedszkolu / Marian Stebelski // Edukacja dla Bezpieczeństwa. – 2006, nr 2, s. 9-15
17. O przywiązaniu i więziach społecznych dziecka / Jadwiga Lubowiecka // Wychowanie w Przedszkolu. – 2006, nr 8, s. 5-13
18. Scenariusze zajęć w edukacji zdrowotnej: Wycieczka integracyjna dla dzieci sześciolletnich / Krystyna Dąbrowska, Hanna Kudowska, Marzena Sosnowska // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2004, nr 4, s. 79-83
19. Scenariusz zajęć w edukacji zdrowotnej: Wiemy co jemy – odżywiamy się zdrowo / Gabriela Puszkarska, Małgorzata Sochacka, Jolanta Drażek // Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole. – 2004, nr 8, s. 76-78

ARTYKUŁY z CZASOPISM:

1. Bezpieczne drogi w przedszkolu / Jolanta Mazur // Wychowanie w Przedszkolu. – 1995, nr 1, s. 13-17
2. Bezpieczeństwo komunikacyjne dzieci jako jeden z celów promocji zdrowia w przedszkolu / Aleksandra Marchewicz, Ewa Rządowska // Wychowanie na co dzień. – 2004, nr 9, s. [VII-VIII wkładka]

20. Zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci przedszkolnych jako element pierwszorzędnej profilaktyki zachowań agresywnych / Małgorzata Michel // Pedagogika społeczna. – 2006, nr 1, s. 77-92

SCENARIUSZE ZAJĘĆ:

SCENARIUSZ 1

Detektyw Parasol przychodzi na obiad

Cele:

- Poznanie zasad bezpiecznego zachowania podczas posiłków
- Rozumienie konieczności racjonalnego odżywiania się (różnorodność posiłków)
- Dostrzeganie sytuacji i zachowań stwarzających zagrożenie

Instrukcja dla nauczyciela:

Przynosimy na zajęcia dużą kopertę z adresem przedszkola. W środku znajduje się tajemniczy list. Dzieci dowiadują się z niego, że przedszkole odwiedzi wkrótce słynny detektyw Parasol, który zajmuje się wykrywaniem niebezpieczeństw zagrażających przedszkolakom. Proponujemy dzieciom współpracę przy tworzeniu „serialu” lub ilustrowanej kroniki wydarzeń o pobycie detektywa. Omawiamy sposób „nagrywania” lub ilustrowania kolejnych odcinków. Wybieramy reżysera i operatorów do pierwszego odcinka. Proponujemy tytuł: Detektyw Parasol przychodzi na obiad. Prezentujemy dzieciom krótkie wierszyki:

*Zapytał borsuk swojego sąsiada
Czy przy jedzeniu rozmawiać wypada?
Odparł mu sąsiad – taka moja rada:
Najpierw zjedz – potem opowiadaj.
Lubię z Tygrysiem dzielić miszkę
– Powiedział raz Króliczek w parku latem.
Pazury ma czyste,
Pod brodą listek.
On zjada mięso,
Ja – sałatę.*

Dzieci siedzą przy stolikach. Dzielimy je losowo na cztery grupy i prosimy by opowiedziały:

- Jakich niebezpiecznych sytuacji mogą zaistnieć?
- Jakich zachowań należy unikać?
- Co może się wydarzyć, gdy rozmawiamy w trakcie jedzenia?
- Jakiego znaczenia dla zdrowia ma jedzenie różnorodnych potraw?

Podsumowanie:

Zabawa: TAK – NIE.

Dzieci otrzymują kartki w kolorze czerwonym i zielonym. Nauczyciel opowiada o różnych sytuacjach przy stole. Jeśli sytuacja jest bezpieczna pokazuje kartkę zieloną jeśli niebezpieczna – kartkę czerwoną.

SCENARIUSZ 2

Detektyw sprawdza, czy umiemy dbać o zdrowie

Cele:

- Poznanie i utrwalenie zasad zachowania się podczas czynności higienicznych oraz wychodzenia i powrotu ze spaceru
- Znajomość sposobu ubierania się w zależności od pogody
- Rozwijanie umiejętności wnikliwego obserwowania i wyciągania wniosków
- Umiejętność przewidywania skutków ryzykownych zachowań

Instrukcja dla nauczyciela:

Wybieramy nową ekipę filmowców lub kronikarzy i polecamy, aby tym razem ustawili „kamery” w łazience i w szatni. Zapraszamy dzieci do kręgu i czytamy im wiersz Marcina Brykczyńskiego „*Na zdrowie*”:

Wyjaśniamy znaczenie frazeologizmów związanych ze zdrowiem:

- Zapaść na zdrowiu – zachorować
- Tryskać zdrowiem – wyglądać na bardzo zdrowego. Zdrow jak rydz – bardzo zdrowy.
- Końskie zdrowie – bardzo dobre zdrowie.
- Zdrow jak ryba – bardzo zdrowy.
- Żelazne zdrowie – bardzo dobre zdrowie.
- Żeby tak był zdrowy – mówi szczerą prawdę.
- Może wyjść na zdrowie – może wpłynąć korzystnie na stan zdrowia.

Dzieci podzielone na cztery grupy. Prezentują scenki rodzajowe.

- Jeśli biegnę z rozwiązanymi sznurowadłami to...
- Jeśli odkręcę gorącą wodę to...
- Jeśli wbiegnę na mokrą podłogę to...
- Jeśli będziesz chodził w mokrych butach to...

Nauczyciel omawia każdą scenkę i proponuje własne zmiany. Podpowiada dzieciom, co można jeszcze zrobić.

Podsumowanie:

Dzieci wymieniają przedmioty służące do utrzymania higieny. Opowiadają też o zachowaniach, które mogą skończyć się upadkiem, potłuczeniem, poparzeniem. Prosimy uczniów, aby narysowali znaki ostrzegające przed skutkami lekkomyślnych zachowań. Wiersz: „*Na zdrowie*”

*Gdy zapada ktoś na zdrowiu,
Lekarz czeka w pogotowiu.
Każdy się od niego dowie,
Jak żyć, żeby tryskać zdrowiem
I od stóp po czubek głowy
Być bez przerwy jak rydz zdrowym.
Rydz być może na to powie,
że wybiera końskie zdrowie.
Koś pomyśli sobie chyba,
że chce zdrowym być jak ryba.
Za to ryba nim ją złowisz,
Może mieć żelazne zdrowie...
Dość już tu o zdrowiu mowy,
Ale żeby tak był zdrowy,
Warto zdrowie wciąż mieć w głowie,
Bo to może wyjść na zdrowie.*

SCENARIUSZ 3

Detektyw obserwuje zajęcia z użyciem różnych narzędzi

Cele:

- Poznanie i stosowanie ustalonych zasad podczas pracy w grupie z użyciem takich narzędzi jak: nożyczki, pędzle, listewki itp.
- Umiejętność przewidywania skutków nieostrożnego zachowania
- Współpraca w grupie
- Poczucie odpowiedzialności za zdrowie własne i kolegów

Instrukcja dla nauczyciela:

Tym razem polecamy, aby skierować „kamerę” na stoliki, przy których pracują dzieci. Uczniowie wymieniają nazwy przyborów niezbędnych przy konstruowaniu rakiety z kartonu i listewek. Przypominamy, że narzędzia te mogą być używane przez dzieci tylko w obecności dorosłych. Dzieci siedzą w kręgu.

Pytamy:

- Jakie niebezpieczne zachowania mógłby zaobserwować Parasol w trzecim odcinku serialu?
- W jaki sposób można takim sytuacjom zapobiec?
- Co można zmienić żeby było bezpieczniej?

Dzieci wypowiadają się indywidualnie, podają różne propozycje, nauczyciel wybiera najciekawsze wypowiedzi, prosi aby zagrały scenki przed kolegami. **Zabawa w wymyślanie lub w dokańczanie rymowanek:**

Podsumowanie:

Wymyślane przez dzieci rymowanki zostaną zapisane w formie haseł, wywieszone na tablicy dla rodziców i podpisane. Proponujemy, aby dzieci wymyślały takie hasła wspólnie z rodzicami.

Kiedy wokół kolegów bez liku

Wycinam... tylko przy stoliku.

*

żaden mój kolega

Z nożyczkami... nie biega.

Nawet tygrys kiedy pędzel trzyma w łapie

Najbliższego kolegi nigdy... nie ochlapie.

*

Nie chcesz mieć gipsu na rękę czy nodze

Nie biegaj... po mokrej podłodze.

SCENARIUSZ 4

Parasol przeszukuje ogród

Cele:

- Poznanie i stosowanie zasad korzystania z urządzeń w ogrodzie przedszkolnym
- Sprawne reagowanie słuchowo i wzrokowo na sygnały nauczyciela
- Stosowanie zasady „fair play”
- Nawyk czynnego uprawiania sportu z zachowaniem zasad bezpieczeństwa
- Rozumienie znaczenia ruchu dla zdrowia

Instrukcja dla nauczyciela:

Tym razem nowy reżyser i operatorzy (lub kronikarze) mają za zadanie ustawić „kamery” w ogrodzie przedszkolnym. Będzie to miejsce akcji czwartego odcinka serialu. Dzieci podzielone na grupy opowiadają na temat dyscyplin sportowych, którymi są najbardziej zainteresowane. Wyjaśnianie, co oznacza w sporcie termin „fair play”.

Czy może ktoś z przedszkolaków zasługuje na taki tytuł?

Następnie dzieci kolejno opowiadają: jakie niebezpieczne miejsca, niebezpieczne zachowania wykryłby detektyw Parasol w ogrodzie przedszkolnym. Proponujemy, aby dzieci oznaczyły te miejsca znakami ostrzegawczymi. Zabawa ruchowa „stop – niebezpieczeństwo”. Dzieci w rozsypance. Na sygnał nauczyciela dzieci pokazują: ręka w górę – niebezpieczeństwo, ręka na podłodze – zabawa bezpieczna. Na przykład: podbieganie pod huśtawki, zabawa w piaskownicy, skok z równoważni itp. Wyklejenie makiety ogrodu i zaznaczenie niebezpiecznych miejsc. Dzieci otrzymują schemat ogrodu z zaznaczonymi miejscami zabaw. Polecamy, aby narysowały gdzie najczęściej grają w piłkę, urządzą wyścigi, bawią się w klasy, skaczą na skakance, wchodzą na zjeżdżalnię wspinają się na drabinki. Zaznaczają to na planie za pomocą umownych znaków (np. olimpijskich symboli dyscyplin sportowych).

SCENARIUSZ 5

Bawimy się z Parasolem

Cele:

- Respektowanie obowiązujących we wspólnych grach i zabawach zasad
- Odróżnianie prawdy i fikcji w przekazach medialnych oraz w utworach literackich i grach komputerowych
- Świadomość szkodliwości długiego oglądania telewizji i spędzania czasu przed komputerem
- Samodzielne inicjowanie zabaw z zachowaniem rozwagi i bezpieczeństwa
- Przeciwdziałanie ryzykownym pomysłom kolegów

Instrukcja dla nauczyciela:

„Kamera” ustawiona w kierunku kącika zabaw. Co tu może zaobserwować parasol? Wprowadzamy uczniów w temat prezentując im w atrakcyjny sposób wiersz Danuty Wawilów „Rupaki”.

Usiądę przy mnie, mamusiu.
 Coś ci powiem do uszka...
 Wiesz, kto do mnie przychodzi,
 jak się kładę do łóżka?
 Takie śliczne, puchate,
 kolorowe jak ptaki...
 Za nic w świecie nie zgadniesz!
 To przychodzą RUPAKI!
 Te RUPAKI, mamusiu,
 to są takie zwierzaki –
 trochę jakby kociaki,
 trochę jakby dzieciaki,
 trochę jakby motyle,
 krokodyle czy raki...
 Nie rozumiesz, mamusiu?
 No, po prostu – RUPAKI!
 Są RUPAKI dorosłe
 i RUPAKI – dzieciaki,
 są RUPAKI – dziewczyny
 i RUPAKI – chłopaki,
 są RUPAKI – mądrale
 i RUPAKI – głuptaki,
 są brzydale i wcale,
 wcale ładne RUPAKI...
 Te RUPAKI mieszkają
 w różnych dziurach i kątach,
 i na przykład za szafą,
 gdzie się kurzu nie sprząta,
 i w szufladzie tatusia,
 i na półce z książkami,
 i w wózek dla lalki
 też nocują czasami.
 Strasznie boją się myszy
 i nie lubią jeść sera,
 zawsze tańczą kozaka,
 gdy na burzę się zbiera,
 Śpią w kaloszach, a kąpiel
 zawsze biorą we frakach...
 Nie chcesz wierzyć? Naprawdę!
 Ja się znam na RUPAKACH!
 Jeśli spotkasz któregoś
 w kuchni albo w łazience,
 to go możesz pogłaskać
 albo wziąć go na ręce,

tylko nie mów przypadkiem:
 „Jejku, co za pokraka!”,
 bo ty nie wiesz, jak łatwo
 jest obrazić RUPAKA!
 Popatrz, popatrz, już przyszły.
 Jeden siedzi na oknie!
 Oj, przepraszam, mamusiu,
 że tak ziewam okropnie!
 Jak mi bajkę opowie,
 to powtórzę ci rano...
 Teraz już mnie pocałuj...
 Zaraz zasnę... Dobranoc!

Instrukcja dla nauczyciela:

Następnie kierujemy rozmowę tak, aby dzieci wymieniali różne postacie z bajek, znanych książek, gier czy reklam. Prosimy o scharakteryzowanie bohaterów prawdziwych i wymyślonych. Zapraszamy do Wymyślandii i do krainy Rzeczywistości.

- Czy można zachowywać się tak jak postacie z gier komputerowych, które mogą mieć dwa życia?
- Czy mały chłopczyk może zachowywać się jak Batman?
- Jak może skończyć się bezkrytyczne naśladowanie Spidermana?

Dzieci podzielone na dwie grupy. Jedne mieszkają w krainie Rzeczywistości, inne w Wymyślandii. „Burza mózgów” na temat: czym się różnią od siebie mieszkańcy obu krajów?

Podsumowanie:

Układanie rymowanek typu:

Nie zachowuj się dobrze o tym wiece

Tak jak ludziki w wirtualnym świecie!

Nie chcę porównywać się nigdy z Batmanem

Ja mam nogi prawdziwe, on narysowane!

Zabawa ruchowa Prawda – Fałsz.

SCENARIUSZ 6**Detektyw przygląda się urządzeniom elektrycznym****Cele:**

- Świadomość zagrożenia płynącego z kontaktu z urządzeniami podłączonymi do prądu oraz manipulowania przy gniazdkach i włącznikach
- Przestrzeganie zasady niewłączania urządzeń elektrycznych do prądu podczas nieobecności dorosłych i bez ich wyraźnej zgody
- Rozróżnianie niektórych urządzeń gospodarstwa domowego określające do czego służą

Instrukcja dla nauczyciela:

Dziś skierujemy „kamerę” na urządzenia, które można podłączyć do prądu. Czy takie urządzenia znajdują się w naszym przedszkolu? Z jakich urządzeń podłączonych do prądu korzystacie w domu?

Czy wiecie skąd bierze się prąd?

Może go można zbierać w lesie?

Może go tata w torbie niesie?

Albo w fabryce makaronu

Wytwarza się go w formie dzwonu

Albo też mama wczesnym rankiem

Podaje prądu pełną szklankę

Czy może w morzu jest kropelką

I można złowić go szufelką?

Może prąd rośnie wiosną w polu

Może się schował w parasolu?

Może tkwi w torbie listonosza

Może ktoś wrzucił go do kosza

Więc w końcu skąd bierze się prąd?

Proszę o odpowiedź z widowni

Wiecie już... z elektrowni.

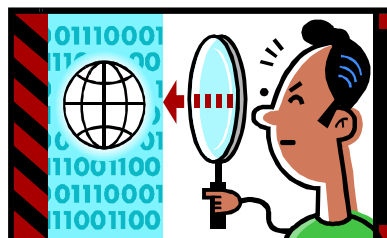
Dzieci siedzą w kręgu „Burza mózgów” na temat:

- Czy prąd można zobaczyć?
- Dlaczego prąd, mimo że go nie widać, jest tak bardzo niebezpieczny i groźny?
- Co by było, gdyby nagle zabrakło prądu?
- Czym można zastąpić prąd?

- Dzieci opowiadają, nauczyciel przypomina o zasadach bezpieczeństwa.

Podsumowanie:

Zabawa ruchowa „Stop – niebezpieczeństwo”. Na znak nauczyciela dzieci pokazują, z jakich urządzeń nie mogą korzystać bez obecności dorosłych. Np. pralka – kucają mikser – kucają, trzepaczka – podskakują.

SCENARIUSZ 7**Detektyw przeszukuje dziwne zakamarki****Cele:**

- Umiejętność odpowiedzialnego zachowania się wobec nieznanymi zwierząt (bezpańskie psy, osy, pszczoły, szerszenie)
- Umiejętność rozpoznawania zagrożenia ze strony nieznanymi zjawisk i rzeczy (burza, wichura, upał, drobne przedmioty niewiadomego pochodzenia, trujące owoce, opakowania)
- Nawyk odpowiedzialności za zdrowie własne i kolegów
- Integracja zespołu uczniowskiego
- Umiejętność dostrzegania konsekwencji własnych działań

Instrukcja dla nauczyciela:

Dziś nasi operatorzy lub kronikarze będą przemieszczać się z „kamerą” w różne miejsca. Sfilmujemy (obejrzymy) zawartość niektórych kieszeni i torebek, zajrzemy w zakamarki ogrodu, poszukamy miejsc, gdzie mogą nas spotkać dziwne niespodzianki. Zapraszamy do kręgu wszystkich, którzy nie chcą być członkami Klubu Pokąsanych, Pogryzionych, Opuchniętych i Zabandażowanych i w atrakcyjny sposób prezentujemy wierszyki. Prosimy, aby dzieci powtórzyły je w formie rapu lub w inny ciekawy sposób.

Dzielimy dzieci na grupy. Proponujemy, aby dokończyły zdania:

- Jeśli rzucisz kamieniem to...
- Jeśli podejdziesz do nieznanego psa to...
- Jeśli podejdziesz do gniazda os to...
- Jeśli znajdziesz kolorowe szkiełka, koraliki, tabletki to...
- Jeśli zobaczysz na krzakach nieznanne owoce to...
- Jeśli zobaczysz zbliżającą się burzę to...
- Jeśli podejdziesz do mnie nieznanego zwierzęcia (jeż, wiewiórka, kret) i nie będzie uciekał to...

Co można zrobić, aby ostrzec inne dzieci przed niebezpieczeństwem?

Dzieci w grupach przygotowują odpowiedzi na pytania w dowolnie wybrany sposób, np.: rysując opowiadając lub za pomocą gestów i mimiki.

Podsumowanie:

Która z przedstawionych scen powinna być utrwalona na taśmie operatorów lub w kronice? Co zaniepokoiło Detektywa?

*Kiedy pszczołom wchodzisz w drogę
To stajesz się wtedy ich wrogiem.*

*

*Jacek znalazł gniazdo os.
Teraz ma potrójny nos.*

*

*Nie podchodź do żadnego pieska
Zbyt blisko,
Bo może się okazać,
że to groźne psisko!
Tygrysku, tygrysku
Dziwny wzór masz na pysku.
Powiem ci w tajemnicy:
Wpadłem dziś do piwnicy,
Zniszczyłem wzorek w paski,
Pysk mój zrobił się płaski.
A pan doktor z sąsiedniej klatki
Wyhaftował mi na nim kwiatki.*

Po zakończonym cyklu zajęć powinien powstać KODEKS PRZEDSZKOLAKA

1. Umieć zachować się przy stole (zakaz huśtania się na krześle)
2. Wiem, jak dbać o zdrowie (zakaz biegania z rozwiązanymi sznurowadłami)
3. Potrafię pracować w grupie (zakaz biegania z nożyczkami)
4. Umieć bezpiecznie ćwiczyć i trenować (zakaz popychania kolegów)
5. Wiem, że Superman nie może złamać nogi, bo jest wymyślony (zakaz skakania z wysokiego murku)
6. Nie dotykam urządzeń elektrycznych (zakaz dotykania gniazdek)
7. Nie podchodzę do nieznanymi zwierząt, nie próbuję nieznanymi owoców (zakaz podchodzenia do zwierząt i zjadania nieznanymi owoców)
8. Wiem, jak zachować się na drodze (zakaz wbiegania na jezdnię)

Iwona Wollejko

Ludwik Braille twórcą pisma dla niewidomych. Konspekt lekcji bibliotecznej dla klasy V szkoły

Czas trwania: 45 min.

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z biografią Ludwika Braille'a w związku z obchodami Międzynarodowego Roku Braille'a
- zapoznanie uczniów z historią pisma dla niewidomych
- ukazanie znaczenia wynalazku Braille'a dla niewidomych,
- kształtowanie u dzieci właściwych postaw wobec ludzi słabo widzących i niewidomych,
- zapoznanie uczniów z różnymi formami książek dla niewidomych.

Cele szczegółowe:

1. Podczas zajęć uczeń zdobywa wiedzę na temat alfabetu Braille'a i jego twórcy
2. Uczeń rozumie pojęcia: brajlon, tyflofilm, książka mówiona
3. Uczeń powinien po zajęciach:
 - rozumieć rolę jaką odegrał alfabet Braille'a w życiu osób niewidzących,
 - mieć świadomość, że osoby słabo widzące i niewidome są pełnowartościowymi jednostkami w naszym społeczeństwie.

Metoda:

- słowna – rozmowa kierowana
- praktyczna – praca w grupach
- pokazowa – plansze, książki pisane alfabetem Braille'a, książki mówione, audiobooki.

Środki dydaktyczne:

- plansze
- książki pisane alfabetem Braille'a,
- książki mówione (kasety magnetofonowe)
- audiobooki (książki odtwarzane na komputerze, DVD, MP3)

Przebieg lekcji:

I. Wprowadzenie:

1. Powitanie uczniów
2. Podanie tematu lekcji
3. Ekspozycja planszy na stole – portret L. Braille'a

II. Główna część zajęć:

1. Biografia L. Braille'a

4 stycznia 2009 r. minęło 200 lat od urodzin L. Braille'a – francuskiego twórcy alfabetu dla niewidomych. Ludwik Braille był synem rzemieślnika zajmującego się wytwarzaniem siodła i uprząży.

W wieku 3 lat Ludwik uszkodził sobie oko bawiąc się w warsztacie ojca. Doszło do zakażenia, które później przeniosło się także na drugie oko, co w efekcie spowodowało utratę wzroku. W wieku 10 lat Braille uzyskał stypendium w szkole dla niewidomych w Paryżu. Tam dzieci uczyły się czytać pismo, które było wypukłe. Nie mogły jednak pisać, ponieważ litery były wytłaczane w specjalnej prasie. Dopiero L. Braille opracował praktyczne pismo punktowe.

Uczniowie oglądają plansze przedstawiające alfabet Braille'a.

2. Krótkie omówienie zalet pisma oraz ukazanie znaczenia jakie odgrywa alfabet Braille'a w życiu niewidomych.
3. Informacja na temat Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych w Warszawie.
4. Omówienie przez nauczyciela różnych rodzajów książek przeznaczonych dla niewidomych. Uczniowie oglądają książki napisane alfabetem Braille'a, słuchają fragmentu powieści Kiplinga „Księga dżungli” zapisanego na taśmie magnetofonowej, oglądają książki, które są zapisane na płytach CD.
5. Rozmowa z dziećmi na temat postaw ludzi zdrowych wobec osób słabo widzących i niewidomych oraz wskazanie udogodnień ułatwiających poruszanie się w codziennej rzeczywistości osób niewidomych.

III. Część końcowa:

1. Dzieci odpowiadają na pytania w swoich grupach (załącznik 1)
2. Wybrany uczeń odczytuje głośno odpowiedzi
3. Ewaluacja lekcji:
Instrukcja dla uczniów: określ swój stopień zadowolenia z dzisiejszej lekcji.

Arkusz ewaluacyjny:

Bibliografia:

1. Dederko T.: Międzynarodowy Rok Ludwika Braille'a. „Biblioteka”, 2009, nr 1, s. 10 – 11
2. Louis Braille. [on line]. [dostęp 20 maja 2009]. Dostępny w World Wide Web: http://wikipedia.org/wiki/Louis_Braille
3. Sękowska Z.: 200 lat szkolnictwa dla niewidomych (1784 – 1984). „Szkoła Specjalna”, 1985, nr 3, s. 163-165
4. Śledzińska M.: Czytanie palcami. „Gazeta Szkolna”, 2003, nr 28/29, s. 22 – 23

ZALACZNIK NR 1

I.W jakim kraju powstała pierwsza szkoła dla niewidomych?

- a. Wielka Brytania
- b. Francja

c. Austria

II. Kto wynalazł pismo dla niewidomych?

- a. Ludwik Pasteur
- b. Charles Barbriere
- c. Ludwik Braille

III. Z ilu punktów składa się pismo dla niewidomych?

- a. sześć punktów
- b. dwanaście punktów
- c. osiemnaście punktów

IV. Co to jest tyflofilm?

- a. film przeznaczony dla nauczycieli uczących niewidomych
- b. film dla niewidomych z dodatkową ścieżką dźwiękową
- c. film opowiadający o życiu niewidomych

Lucyna Wiktorko

Jak trafnie wyprowadzić rachunek zysków i strat w kontakcie z mediami?

(edukacja medialna, godziny wychowawcze
- materiał do dyskusji)

Media mogą odegrać pozytywną rolę w twoim życiu, o ile prawidłowo przeprowadzony rachunek zysków i strat wypadnie „in plus” po stronie korzyści. Postaraj się uchwycić różnice między rzeczywistością, a jej prezentacją medialnie przetworzoną:

- wnikliwie analizuj informacje, zwróć uwagę na populistyczny ton niektórych wypowiedzi, niedokładność danych i błędną terminologię.

Naucz się rozróżniać style komunikowania:

- odróżnij przekaz informujący o faktach od komentarza manipulującymi faktami;
- rozpoznaj elementy fikcyjne w przekazie odnoszącym się do rzeczywistości realnej;
- sprawdź które kanały służą zabawianiu i rozrywce, a więc tworzone są z myślą o zysku.

Język symboli, mitów i legend stanowi jedną z podstawowych więzi międzypokoleniowych. Jest podstawą komunikacji międzyludzkiej. Zwróć uwagę, czy przekaz zawierający treści obce kulturowo:

- jest autentyczny i czytelny dla ciebie;
- nie wywołuje zamętu w umyśle;
- jest zgodny z przyswojonymi wcześniej wyobrażeniami.

Zaobserwuj, jak funkcjonują w przekazach medialnych – trudne do zauważenia – cytaty znanych motywów i toposów, zaczerpnięte z dziedzictwa zbiorowej wyobraźni. Rozpoznanie i zrozumienie cytatu, podanego bez wyraźnego cudzysłowu, zakłada znajomość dzieła źródłowego i świadczy o twojej dojrzałości i wysokim poziomie wiedzy.

Zastanów się, czy program telewizyjny lub film:

- nie aplikuje nam uproszczonej wizji świata, w której dobro i zło funkcjonują na równych prawach;
- nie zaciera granicy między rzeczywistością realnie istniejącą a światem wirtualnym;
- nie zmienia nastawienia do rzeczywistości manipulując faktami;
- zachęca do podejmowania działań choćby w zakresie edukacji;
- nie tworzy fikcji uczestnictwa sterując naszym postępowaniem.

Zwróć uwagę, czy sceny przemocy:

- wywołują empatię i współczucie;
- uwrażliwiają widza na ludzką krzywdę;

Sceny drastyczne i wulgaryzmy powinny znaleźć swoje uzasadnienie w fabule i logice dzieła. Zastanów się, czy oswojenie widza z agresją w konkretnym filmie może:

- rodzić zobojętnienie i apatię;
- obliczone jest na zysk i tzw. oglądalność;
- schlebia (lub nie) złym gustom.

Przeanalizuj, jak wpływają na ciebie niespodziewane zwroty akcji. Jeżeli nie możesz nadażyć za rozwojem wydarzeń lub nie rozumiesz przekazu, zrezygnuj, ale postaraj się znaleźć uzasadnienie takiej decyzji, gdyż decyzje powinny być przemyślane!

Edukacja medialna (zestawienie materiałów pomocniczych)

1. Język filmu: tworzenie dydaktycznych komunikatów audiowiz. / scen. J. Wójcik. - W-wa: TVP, 1997. - (2 x 180'): **VHS + Poradn.** - 60 s. **Zawiera:** 229: Kadr: Ujęcie: Plan filmowy: Ruch: Miejsce i przestrzeń: Czas i przestrzeń: Montaż: Inscenizacja: Postać: Światło: Kolor: Kompozycje utworu filmowego. - 230: Scenariusz: Konflikt: Metamorfoza: Postać: Dialog: Przestrzeń: Scenografia: Kostium: Muzyka: Dźwięk: Obraz. **Sygn. F. 0335/1, F. 0336/2**
2. Język filmu: dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjaln. / scen. Jerzy Wójcik. - W-wa: TVP, 2004. - (2 x 180'): **VHS. Sygn. F. 0709/1, F. 0710/2**
3. Minotaur, czyli Sfinks: telewizyjne aud. edukacyjne dla gimnazjalistów. - W-wa: TV P, 2004. - 1 kas. wiz. (125'): **VHS. Zawiera:** Dokładny Smok Hugo i Humory Nieśmiałej Kikimory; Samotność Gryfa Tymoteusza; Niema Czarodziejka Ludgarda i Brzuch Giganta Hektora; Pegaz. **Sygn. F. 0704**
4. Program edukacji medialnej dla gimnazjalistów / Centr. Ed. Obywatelskiej. - Prezentacja multimedialna. - W-wa: CANAL+, 2006. Zawiera scen. zajęć, materiały do druku, filmowe i lustr. **Wyjaśnia** m.in.: rola, zadania mediów, jak funkcjonują i czym się różnią, wpływ na społeczeństwo, i jednostki, rola odpowiedzialnej reklamy. **Sygn. CD. 1185**
5. Telewizja miłość / J. Banaszek. - Kraków: WAM - Studio Inigo, 2007. - **DVD (20'). Sygn. CD. 1527**
6. 3 Love / Agnieszka Smoczyńska. - Kraków: WAM - St. Inigo, 2007. - (21'). - **DVD. Sygn. CD. 1526**

7. Język, gesty i słowa czyli jak się porozumiewamy: w oparciu o „101 dalmatyńczyków”: kas. edukacyjna / TPD. - W-wa: IMPER. ENTERT., 1996. - 1 kas. wiz. (16'): **VHS. Sygn. F. 0248**
8. **www.media.spoko:** edukacja czytelnicza i medialna. - Warszawa: Telewizja Polska, 2004. - (160'): **VHS. Sygn. F. 0690**
9. Media i przemoc Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Rodziny/ G. Górny. - Fronda, 1998. (30'): **VHS. Sygn. 550**
10. Zwolnij w sieci. - Program. W-wa: Ministerstwo Edukacji Narodowej, 2005. **Sygn. 981**
11. **Wirtualne uzależnienie:** film edukac./ P. Nawrocki - Kraków: WAM - St. Inigo, 2007. - (21'). - **DVD. Sygn. 1528**

Alicja Biela

Informacja o Projekcie Regionalnym - „Kościoły Pilskie”

W Czytelni Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Pile jest dostępny Projekt Regionalny: „Kościoły Pilskie” autorstwa Alicji Bieli – pracownika Czytelni PBP oraz towarzysząca mu Wystawa o tym samym tytule.

Zarówno Projekt jak i Wystawa poświęcone są historii i ekspozycji pilskich kościołów.

Projekt – (88 str.) opatrzonego ilustracjami kościołów został opracowany przez autorkę z myślą o korzystaniu przez naszych czytelników. Pytają oni bowiem o historię kościołów w Pile, a nie było dotąd kompleksowego opracowania regionalnego kościołów pilskich. Znajduje się w nim opis kościołów z podziałem na : katolickie, ewangelickie, synagogę żydowską oraz wymienione są również inne wyznania funkcjonujące obecnie w Pile.

Projekt zawiera także informacje o już nieistniejących kościołach katolickich i ewangelickich jak np. Kościół katolicki św. Janów czy ewangelickie; tzw. „miejski”, Lutherkirche, św. Jana czy Gminy Wyznaniowej Jana Czerskiego.

Na końcu pracy znajduje się bibliografia, bowiem materiały z których korzystałam czerpałam zarówno z książek, czasopism, otrzymanych folderów czy Internetu. Przydatne były również osobiste rozmowy z księżmi.

Fotografie kościołów z zewnątrz i wewnątrz robiłam osobiście a także posłużyłam się fotografiami z książek i albumów.

Wystawa: „Kościoły Pilskie” jest dostępna w Czytelni Biblioteki Pedagogicznej w Pile

KONSPEKT LEKCJI REGIONALNEJ „KOŚCIOŁY PILSKIE” dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych 2 godz

Miejsce zajęć: Czytelnia Biblioteki Pedagogicznej w Pile

I. Cele lekcji:

Wzbudzenie u uczniów zainteresowania kościołami jako miejscem sakralnym oraz zabytkami w miejscu swojego zamieszkania

Poznanie pilskich kościołów, ich historii, różnorodności oraz dziejów parafii

Chronologia historyczna dziejów kościołów

Prezentacja Projektu Regionalnego: „Kościoły pilskie” autorstwa A. Bieli

II. Cele operacyjne:

Uczeń pamięta:

pojęcia: kościół, wiara, parafia, konfirmacja, ewangelizm, filia, synagoga sekta

daty powstania ważnych historycznych kościołów,

Uczeń rozumie:

powiązania dziejów miasta z powstawaniem kościołów
związki historyczno-polityczne nadające ton ludzkim wyborom - wiary

konieczność ochrony kościołów jako obiektów sakralnych

III. Metody realizacji:

prelekcja nauczyciela, dyskusja

IV. Formy pracy:

zbiorowa

V. Zasady:

przystępności, pogłębłości, aktywizacji ucznia

VI. Środki dydaktyczne:

Wystawa Alicji Bieli składająca się z 3 stelaży foldery- zdjęcia : „Kościoły pilskie” katolickie, ewangelickie, synagoga żydowska, inne wyznania

Projekt Regionalny: pt: „Kościoły Pilskie”- 60 str. historii kościołów pilskich i parafii z podziałem na : kościoły rzymskokatolickie, ewangelickie, synagoga żydowska, inne wyznania/ z fotografiami - **autorstwa Alicji Bieli**

VII. Tok lekcji

Czynności organizacyjne – powitanie uczniów

Słowo wstępne- wiążące nauczyciela- bibliotekarza

Temat, jego wyjaśnienie

Źródła, z których korzystano w pracy: czasopisma, książki, spotkania prywatne-wywiady z proboszczami kościołów, dyskusje z księżmi – (bibliografia podana w Pakiecie)

Wykład -prelekcja na temat pilskich kościołów – **nauczyciel – A. Biela**

Omówienie Wystawy – folderów i zdjęć kościołów

Kościoły pilskie: rzymskokatolickie

1. **Kościół śś. Janów- Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty (dawniej św. Jana Chrzciciela i NMP)** (Al. Piastów) – 1449 /526 lat / **Nieistniejący** pierwotnie drewniany, spalony w 1945 r.; ruiny wysadzono w 1975 r. W okresie międzywojennym w kościele odprawiano msze św. w języku polskim, śpiewał tu Chór „Halka” a w 1755 r. chrzczony był Stanisław Staszic.
2. **Kościół Matki Boskiej Częstochowskiej – Pila- Motylewo** ul. Orla/ najstarszy zabytek architektury sakralnej w Pile – 1887-1892; neogotycko- neoromańska świątynia, powstała jako kościół ewangelicki, od 1946 r. jest kościołem katolickim, od 2002 r. parafialnym

3. **Kościół św. Stanisława Kostki** – (os. Zamość u. Browarna) – 1895-1897 – wzniesiony jako ewangelicki kościół Marcina Lutra na tzw. Przedmieściu Bydgoskim; **od 1947 r.** jest kościołem katolickim, od 1987 parafialnym
4. **Kościół św. Rodziny** (os. Śródmieście ul. Jana Bosko) – 1912-1915; neobarokowy
5. **Kościół św. Antoniego Padewskiego** (os. Zamoście ul. Ludowa) 1929-1930; katakumbowy z największym 7,5 m krzyżem w ołtarzu głównym
6. **Kościół Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych** (os. Górne ul. Złota) – 1981-2000; nowoczesny, duży kościół z ołtarzem głównym wzorowanym na ołtarzu w Doylestown w stanie Pensylwania w USA
7. **Kościół Miłosierdzia Bożego** (os. Jadwiżyn ul. Śniadeckich) – 1992-1998, konsekrowany w 2002 r.
8. **Kościół Garnizonowy NMP Częstochowskiej** (os. Zamoście ul. Podchorążych) – 1994-1999, poświęcony w 1999 r.
9. **Kościół św. Józefa Oblubieńca NMP** (os. Podlasie ul. Korczaka) 1994 – 2000
10. **Kościół św. Jana Bosko** (os. Staszycze ul. Libelta) – 1998
11. **Kościół św. Rafała Kalinowskiego** (os. Koszyce-Zielona Dolina ul. Rynek Koszycki) **w budowie od 2006 r. ; parafia od 1993 r.**

Kościoły ewangelickie - nieistniejące

1. **Kościół ewangelicki tzw. „miejski”** (Nowy Rynek ob. Plac Zwycięstwa) – 1822, klasycystyczny, kilkakrotnie rozbudowywany, zniszczony w 1945 r.
2. **Kościół Marcina Lutra /Lutherkirche/** (ul. Browarna) – 1895-1897, obecnie katolicki św. Stanisława Kostki od 1947 r.
3. **Kościół ewangelicki św. Jana** (ul. Buczka) -1909-1911, zniszczony w 1945 r. neogotycki
4. **Kościół Chrześcijańsko-Apostolski Gminy Wyznawców Jana Czerskiego** (Stary Rynek, ob. ul. Wodna) – 1845 r. neoromański, od 1900 r. staroluterański, rozebrany w latach 50-ych XX w.
5. **Kościół ewangelicko-augsburski – znajduje się w dawnej pastorówce z lat 1909-1911** przy ul. Buczka będącej pozostałością po zniszczonym w 1945 r. Kościele ewangelickim św. Jana. Jest to odremontowana Kaplica. Obecnie trwa budowa nowego kościoła przy ul. Wincentego Pola.

Synagoga żydowska

(Plac Żydowski –później Plac Wilhelma; ob. Aleja Piastów) - 1841; zniszczona 9/10.11.1938 w czasie „Nocy kryształowej”

Świątynie innych wyznań

1. **Sala królestwa świadków Jehowy** – ul. Wałęcka
2. **Zbór zielonoświątkowy „Betlejem”** – ul. Okrzei
3. **Zbór Adwentystów Dnia Siódmego** – ul. Głowackiego
4. **Zbór Wolnych Chrześcijan** – ul. Al. Lipowa
5. **Zbór Ewangelicznych Chrześcijan** – ul. Słowiańska

Urszula Lamczak

Biblioteka Pedagogiczna proponuje... „Kreatywność – możesz być bardziej twórczy” Roger von OECH

KREATYWNOŚĆ – możesz być bardziej twórczy!” Roger von OECH.

Proponujemy Państwu najchętniej czytany na świecie poradnik poświęcony rozwijaniu twórczego myślenia czyli kreatywności, autorstwa amerykańskiego nauczyciela szkoleniowca tejże umiejętności, prowadzącego od trzydziestu lat warsztaty dla przedstawicieli rozmaitych gałęzi przemysłu i dyscyplin naukowych. Kreatywność oznacza skuteczność w odkrywaniu tego, czego nikt do tej pory nie odkrył... Wyróżnij się albo zgiń – to najważniejsza zasada w biznesie. Myślenie kreatywne wymaga przyjęcia postawy sprzyjającej poszukiwaniu nowych koncepcji oraz korzystaniu ze zgromadzonej wiedzy i nabytego doświadczenia. Klucz do sukcesu na polu kreatywności leży w sposobie korzystania z wiedzy.

Przy takim podejściu staramy się rozwiązywać problemy na różne sposoby – próbując jednego po drugim, mimo że niektóre metody okazują się bezskuteczne. Przychodzą nam do głowy pomysły zwariowane, głupie i niewykonalne, a my traktujemy je jako punkt wyjściowy dla kolejnych planów, tym razem możliwych do zrealizowania.

Znacznie częściej jednak nie dostrzegamy czegoś, czego nie zauważył nikt, a to za sprawą blokad psychologicznych wywierających szczególnie niekorzystny wpływ na nasz sposób myślenia, których autor książki wymienił dziesięć:

1. Prawidłowa odpowiedź.
2. To jest nielogiczne.
3. Przestrzegaj zasad.
4. Bądź pragmatyczny.
5. Zabawa to strata czasu.
6. To nie moja dziedzina.
7. Nie rób z siebie błazna.
8. Unikaj wieloznaczności.
9. Staraj się nie popełniać błędów.
10. Nie jestem kreatywny.

Jak postępować, by przełamać tkwiące w nas bariery psychologiczne, to cała treść niniejszego poradnika. Każdy bowiem może być twórczy, tylko musi mieć świadomość barier ograniczających pomysłowość. Trzeba zapoznać się z prostymi radami i sugestiami autora.

To książka, w której zaprezentowano szereg ćwiczeń stymulujących innowacyjność i kreatywność, sposoby na to, jak w pełni czerpać ze swojego potencjału intelektualnego, traktować szukanie nowych rozwiązań jak doskonałą zabawę, uznawać błędy za inspirację na drodze do sukcesu i jak wykrzesać w procesie twórczym cztery postawy: odkrywcy, artysty, sędziego i wojownika. „Kreatywność...”, jest poradnikiem dla każdego człowieka, napisanym niezwykle prosto i przystępnie.

A oto niektóre jej rekomendacje :

„Jeśli chcesz twórczo zmieniać rzeczywistość, ta książka jest dla Ciebie. Techniki kreatywnego myślenia pozwolą ci na zerwanie ze stereotypami, wyzwolą tysiące nowych pomysłów i rozwiązań.

Aby osiągnąć sukces, trzeba być kreatywnym!”

„Jeśli kreatywności można się nauczyć, ta książka na pewno w tym pomoże. Roger von Oech pisze, jak zidentyfikować blokady psychologiczne, aby odkryć głęboko zakorzenione myśli twórcze, które drzeмиą w każdym z nas. Liczne ćwiczenia pozwalają kształcić wyobraźnię. Mnogość pomysłów i anegdot pokazuje, na czym polega proces twórczy oraz gdzie tak naprawdę tkwią ograniczenia naszej kreatywności – w nas samych. Gorąco polecam książkę każdemu, kto jest gotowy odkryć nowe możliwości swojego twórczego umysłu”.

„Roger von Oech podpowiada, jak myśleć kreatywnie i efektywnie, żeby się wyróżnić na coraz bardziej konkurencyjnym rynku. Dla autora tej książki kreatywność oznacza skuteczność w odkrywaniu tego, czego nikt do tej pory nie odkrył... Polecam książkę każdemu marketerowi, nieustannie poszukującemu nowych rozwiązań biznesowych.

Naprawdę warto tę pozycję przeczytać!”

Książka polecana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Fundację Rozwoju Systemu Edukacji, objęta patronatem Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji 2009.

